

Metropoolia

Sest sina saad Kristuse
tunnistajaks kõigile inimestele
selles, mida sa oled näinud
ja kuulnud. (Ap. 22,15)

Me tunnistame armu,
kuulutame halastust,
ei varja heategusid.
(Suurest veepühitsuspalvest)

Kristuse ristimine. Püha Siimeoni ja naisprohveta Hanna katedraalkirik.

Sa ilmusid maailma, oh maailma Looja, et neid, kes pimeduses istusid, valgustada. Inimesearmastaja, au olgu Sulle!
(Tropar paremiade vahel jumalailmumispüha õhtuteenistusel)

Pagulusest. Metropoliit Stefanus **Lk 2** / Patriarh Bartolomeuse 25 tööaastat. John Chrysavgis **Lk 3** / Eesti Kirikute Nõukogu jõululäkitus **Lk 3** / Tartu piiskopkonna ülem-preestrid. Piiskop Eelija **Lk 4** / Jõuluaegne katehees. Vaga Süüria Efrem, Johannes Kuldsuu, Roland Tõnisson jt. **Lk 5–7** / Uusmärtrite mälestusmärk Varstus. Ülempreester Andreas Pöld **Lk 8** / Kirikuelust Pärnumaal. Ülempreester Ardalion Keskküla **Lk 8–9** / Palverännak Vormsil. Age Ploom **Lk 9–10** / Mõtteid reformatsooniaasta alguseks. Ülempreester Mattias Palli **Lk 11** / Eesti Õigeusu Noorte Liidu tegemistest. Preester Aabraham Tõlpt. **Lk 16**.

Foto: Gemadi Baranov

„Anna mulle see Võõras, kel pole aset, kuhu pead panna”

(Suure ja püha reede jumalateenistusest)

Põgenemine Egiptusesse. Kopti ikoon.

Oma esimestest elupäevadest oli Jeesuslaps sunnitud minema maa-pakku (Mt 2:13-23). Herodes kavatses lasta Lapsukese tappa ja ühes temaga kõik Juudamaa vastsündinud. Ta oli veendunud, et nii talitades päästab ta oma võimu ja trooni ning säilitab Rooma keisri toetuse. Heroodese tapahimu eest põgenedes võttis Joosep Maarja ja Lapsukese ning asus pagulasena teele Egiptusse.

Mul ei ole siinkohal kavas analüüsida Heroodese käitumise tegelikke põhjusi, vaid tuletada meelde, et sedalaadi otsused on läbi aegade ajanud esiisade maalt pakku terveid rahvaid. Nii ka meie päevil. On tõsi, et maapagu kui nähtus on alati olemas – seitsaadik kui on olemas inimkond. Seetõttu tahaksin koos teiega, armsad lugejad, pisut lähemalt käsitleda pagulaste, põgenike ja sisserändajate vastuvõtmise küsimust. Eriti kuna ka Eesti on tänapäeval vastavalt Euroopa Liidu juhtnööridele sellega otseselt seotud.

Käesoleva aasta juunis Kreetal toimunud suure ja püha õigeusu kirikukogu ringkirja 19. peatükist võime lugeda järgmist: „Tänapäeva põgenike- ja rändekriis, millel on poliitilised, majanduslikud ja keskkondlikud põhjused, süveneb jätkuvalt ning on maailma tähelepanu keskmes... Kirik on olnud läbi ajaloo alati kõigi nende poolel, kes on vaevatud ja koormatud (Mt 11:28).”

Meie üha enam ilmalikustuvas ühiskonnas, mis silmanähtavalt kaugeneb evangeelsetest väärtustest ja kus igaüks üritab elada omaette, on ilmselge, et igale võõramaalasele võib osaks saada kohalike eriline umbusk. Isegi kui teda vaenulikult eemale ei tõugata, põrkub ta külma ükskõiksuse vastu, ta ei pruugigi saada võimalust sulanduda tema jaoks suletuks jäävasse ühiskonda.

Võiks arvata, et see võõras, see inimene, kes minu jaoks on läbini kõrvaline tegelane, on „oht” ja mitte „rikkus”, mitte „hädavajalik eeltingimus”, et ehitada, mõista ja kõnetada mind ennast läbi vastastikuse suhtlemise. Tõepoolest, iga teisesusekogemus on väärtuslik, võimal-

dades sellist ühiskonda, kus me saame elada üheskoos, toetuda ühistele eesmärkidele, austada mitmekesisust, mis omakorda on rajatud lugupidamisele põhivabaduste vastu.

Kahjuks tundub, et käesoleval ajal on „koosolul põhinev ja mitmekesisust austav koos elamine” muutunud mitmes paigas parajaks proovikiviks, kui arvestada veel terrorismi, äärmusislamismi ja usulise fundamentalismiga seotud riske. Sedalaadi ohtudest jõudu saades juurdub lääne ühiskonnas, sealhulgas ka meie omas, rõhuva suundumusena soov tõugata eemale teine, meie rahvuslikust kogukonnast erinev inimene. Meil on kalduvus liiga ruttu unustada asjaolu, et olenevalt sellest, kuidas riik võtab vastu võõramaalase ja aktsepteerib tema erinevusi, saab riigist see, mis ta on. Iga kord kui ühiskond näitab üles äärmuslust, populismi ja võõraviha nende vastu, kes on teistsugused, eritab ta mürki, mis söövitab teda ennast.

Kahtlemata elab suur hulk riike tänapäeval noateral kõndides: poliitilised kriisid, diktatuurid, sõjad, krooniline alatoitumine, mida põhjustab kõikjal leviv näljahäda, vaesusest tingitud nuhtlused, mille üheks põhjuseks on aina enam kliimamuutused – kui mainida vaid mõnesid – üksnes kiirendavad meeleheitlikku väljarännet. Kahtlemata on põgenike ja sisserändajate arvul, mida üks riik suudab vastu võtta ja lõimida, oma piir. Loomulikult pole vaja oma ingellikust tõestada sellega, et loobutakse igasugusest pagulaspoliitikast ja võitlusest kuritegelike võrgustikega, aga samas ei tohiks pidada süüteoks külalislahkuse ja solidaarsuse kohustust.

On kohane meenutada, et mis puutub Kirikutesse, siis nemad ei saa kõrvale hoida kohtumisest ja dialoogist maailma uute ühiskondlike ja kultuuriliste reaalsustega, mida tekitab nii kultuuriline kui ka usuline paljusus ja

mitmekesisus. Vastasel korral Kristuse Kirik justkui eitaks omaenese loomust ja ülesannet, justkui reedaks oma olemise ja eneseteadvuse.

Õnneks on meie Kirikutel võime võõramaalase, pagulase ja sisserändaja palges ära tunda Kristuse enese kuju ning teadmine, et iga inimene – mees või naine – on Jumala näo järgi loodud; et teda ei saa hinnata üksnes tema töövõime järgi, silmas pidades vajadust rahuldada meie „tarbimise ringkäiku”... See, mida igal juhul saab ja tuleb muuta, on mõtteviis, üldine hoiak sisserändajate ja põgenike suhtes. Ja seda ei saa teha ainult majanduslike ja juriidiliste ettekirjutustega.

Viimse kohtupäeva tähendamissõna” (Mt 25:35-45) tähelepanelik lugemine näitab meile selgesti, et kriteerium, mille alusel meie üle kohut mõistetakse, see, mis määrab meie vastuvõtmise jumalariiki, on viis, kuidas me käitume kõige viletsamate, eriti aga võõrastega. „Ma olin kodutu ja te võtsite mu vastu” (salm 35). Sama kirjakohta salmis 40 jääb Kristus selle juurde, et mida iganes me oleme teinud ühele Tema kõige vähematest vendadest, seda oleme teinud Talle enesele. Kristus ei rahuldu siin sellega, et annab meile range korralduse kõige vähemate kasuks. Ta läheb palju kaugemale, samastudes ise nende kõige vähemate, kõige vaesemate, kõige lootusetumatega. Neid teenides teenime me Jumalat ennast.

Seega seisneb mõtteviisi muutmine Spüsivale vaimulikule pingutusele pühendumises, mille jaoks on hädavajalik avastada teine inimene tema kahtlemata hirmutavas, ent osaletavas teisesuses. Meie kui kristlaste kohus on kuulutada ja õpetada koos Kirikuga, et tegu pole mitte teise inimese pööramisega, vaid eelkõige ja esmajoones meie eneste pöördumisega... Muuta mõtteviisi tähendab minna kohtumisele teise inimesega, kuigi on oht muutuda vastastikku haavatavaks.

Meile on hästi teada, et teine inimene on alati erinev, teistsugune. Muidugi see teistsugusus häirib; see võib muutuda isegi talumatuks, aga samal ajal võib see ka kanda endas suurt rikkust läbi kultuurilise mitmekesisuse, mis sellega kaasneb. Ja on äärmiselt tähtis taolist võimalust mitte mööda lasta, et läbi elava suhte teise inimese, oma ligimesega, poleks ta minu silmis enam „see, kes üritab meid petta, kes tahab meist kasu saada”, vaid Jumalast armastatud inimene, rikas oma ajaloo, kultuuri, teadvuse, usu poolest, keda me üle kõige ihkame kohata, tundma õppida, teenida.

Lõpetuseks tahaksin jätta teile mõtisklemiseks või pigem mõtluseks tekstilõigu, mille autoriks on Albaania päritolu ajakirjanik, luuletaja ja kirjanik Gazmend Kapllani: „Oma esimesed eluaastad võõral pinnal oled sa meelitatud ja innukas, kuuldes iga sõnavõtu puhul kiidusõnu. Aga mingist hetkest alates muutub see koormavaks. Ja kui valmistud vananema maal, kuhu oled emigreerunud, hakkab see sind lõpuks häirima. Sest sul on tunne, et isegi parema tahtmise korral ei kuula su kaasvestleja sind mitte selle põhjal, mida sa ütled, vaid sõltuvalt sinu päritolust, nimest ja nahavärvist” (Raamatust „Je m'appelle Europe”, Pariis, 2013, lk 150).

Vilets ja kõle laut, kust Maarja ja Joosep peavarju otsisid, on tõelise Jumala kujutis, kes ei taha enam meile ilmuda ümbritsetuna vägevusest ja rikkusest, vaid vaese ja nõrga Jumalana, meie kõigi sarnasena. Kristuse sündimise sõnum on mõeldud igaühele meist, igale inimesele, milline ta ka ei oleks. Eriti aga sellele suurele hulgale meestele, naistele ja lastele, kes iga päev võtavad äärmiselt hädadohtlikes tingimustes jalge alla vaevarikka vabadusetee. Ja see sõnum ütleb isiklikult igaühele, tegemata vahet päritolul, rassil, nahavärvil ja usul: „Jumal armastab ka sind! Sinagi oled Tema silmis väärtuslik. Jumal kutsub ka sind teele asuma ja üles leidma usku iseendasse! Ka sina oled Jumalale väga lähedane ja Tema on sulle väga lähedane!”

Olgu see uus, 2017. aasta meie kõigi jaoks tervise, kordaminekute ja rõõmu aasta. Rõõmu säilitada julgust, mis ka ei juhtuks; rõõmu armastada nagu Kristus ja ühes Temaga vastu pidada katsumustes. Ühesõnaga: rõõmu elada Tema armastuse vaimu mõju all!

† Stefanus,
Tallinna ja kogu Eesti metropoliit

Prantsuse keelest tõlkinud
Tiina Niitvägi

PATRIARH BARTOLOMEUS: APOSTEL JA VISIONÄÄR

Ülempreester John Chryssavgis

Paljud teavad pühimat patriarh Bartolomeust tänu tema tihedatele suhetele Rooma paavstiga. On ju oluline tõsiasi, et ta osales esimese patriarhina paavst Franciscuse ametisse astumise missal märtsis 2013. Ometi on hea meelele pida, et Konstantinoopoli patriarh ei ole riigipea ega poliitiline juht, tal pole ka paavsti-sarnast üldist meelevalda oma Kirikus. Ta on vaimulik isiksus, kelle ülesandeks on Kiriku ühtsust edendada ja olla eesistujaks õigeusu kirikute kokkusaamistel.

Sellele vaatamata on praegune esikarjane suutnud muuta oma ameti suhtelise poliitilise nõrkuse ennenägematuks jõuks. Ta on esitanud veenva vaimuliku nägemuse ja kõneldud järjekindla moraalse meelevaldaga maailmas, mis igatseb ehtsust ja kindlust. Nii on temast saanud varase Kiriku igipõliste õpetuste ustav kaitsja ning idakiriku rikka jumalateenistuspärimuse tutvustaja maailmale.

Ta juurutab elavalt Kiriku muistset pärimust tänapäeva maailma, tuues, vahel

isegi lohistades õigeusu kirikut XXI sajandisse. Kõige rabavam näide selle kohta on eelmisel suvel Kreetal toimunud suur ja püha õigeusu kirikukogu, mille ta kokku kutsus – esimene omataoline tuhande aasta jooksul! See oli tõeliselt edukas ettevõtmine, oluline samm, ühendamaks pahatihti enesekeskseid kirikuid, ehkki leidis ka vastuseisu ja nii mõnigi jättis viimasel minutil kohale tulemata.

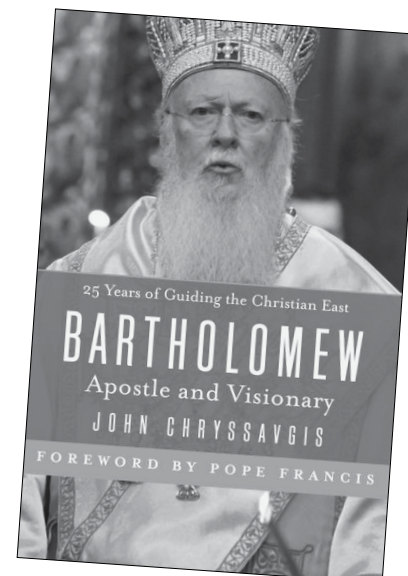
Meie pühima patriarhi ametiaeg peegeldab Oikumeenilise Patriarhaadi sajanditepikkust ajalugu. Tuntud inglise ajaloolane sir Steven Runciman on öeldnud, et Konstantinoopoli Patriarhaadi suurim saavutus on see, et ta on hoolimata sajanditepikkustest alandustest ja halvaks-panust jäänud kogu maailma jaoks alati tohutuks elavaks vaimulikuks jõuks. Tõsiasi on, et üleilmne Iste on üks vähestest õigeusu keskustest, mida ei toeta riigivõim ega kohaliku rahva enamus; et esimese aujärjena pole tal kaugeltki sellist võimu, raha ega mõjuhoobi nagu Vatikani või ka mitmel maailma õigeusu kirikul. Ometi on ta pidanud eri oludes vastu juba 1700 aastat...

Kõik see annab Bartolomeusele kindla aluse kuulutada igavesi väärtusi, mis põhinevad õigeusu vaimsusel. Ta edendab usunditevahelist dialoogi kultuuride kokkupõrgete ajastul, usuvabadust ja inimõigusi maailmas, kus neid hoolimatult jalge alla tallatakse või süüdimatult eitatakse, ning keskkonnateadlikkust ja õiglust tarbimismõtteviisi ja ahnuse hallatavates ühiskondades.

Bartolomeust, kes kuulutab, et keskkonnaeetika peab põhinema vaimulikel väärtustel, on hakatud õigusega kutsuma „rohelisteks patriarhiks”. Just julge algatuse eest „määratleda keskkonnakaitset vaimuliku kohustusena” on ajakiri *Times* arvanud ta maailma saja kõige mõjukama inimese hulka.

270. Konstantinoopoli peapiiskopina on ta edendanud ka mitmeid teisi valdkondi oma veerandsaja-aastase aujärjeloleku ajal, mille pikkust on vaid kolm tema eelkäijat ületanud. Ta on järkanud või alustanud teoloogilisi dialooge teiste kristlike kirikutega. Ta on külastanud muslimimaid, kus ükski õigeusu patriarh pole varem käinud. Ta on suhelnud poliitikute ja mitmete organisatsioonidega olulistel teemadel: vaesus, rahu, vähemused, pagulased – ja rõhutanud korduvalt, et tee Jumala juurde käib ainult meie ligimese kaudu.

Innustunud ja võluva, avatud, kaastundliku, ent raudse tahtega isiksusena on Tema Pühadus vaikselt, ent järjekindlalt saanud „oikumeeniliseks juhiks sõna otseses mõttes”, nagu on öelnud paavst emeeritus Benedictus XVI.

Lühendatult portaalist World Religion News (<http://www.worldreligionnews.com>)

ARMAS EESTI RAHVAS!

Jõulupühade ja algava 2017. aasta eel tuleme meelde mööduvat pingetest tulvil aastat. Kiidame Jumalat Tema armu, kõige hea ja kordaläinu eest, mida siiski tohtisime kogeda.

Jeesus Kristus tuleb siia pattudesse uppvasse maailma, et oma sünniga tuua uus seadus, uus armastuse käsusõna. Oma töötuse järgi asub Ta meisse nagu Jumala templisse, kinkides jõudu armastamiseks. „Ma annan teile uue käsu: armastage üksteist! Nõnda nagu mina teid olen armasta-

nud (Johannese evangeelium 13:34).” Nende sõnadega pöördus Issand oma jüngerite ja nende kaudu kogu maailma poole.

Igaüks meist on kutsutud oma elu ja tegudega seda Issanda käsusõna tunnistama. Nii nagu Jumal on näidanud meile tõelise armastuse ja andestuse eeskujuna, oleme ka meie kutsutud olema halastajad ja suuremeelsed kaasinimeste vastu. Kuna oleme loodud Jumala näo järgi ja Tema sarnaseks, siis peame meile antud Jumala-sarnasust näitama ka oma eluga.

Nõnda tajume Jumala kohalolekut ja tegutsemist meie maailmas.

Meie elu on Jumala and. Soovime, et igaüks meist võiks eelseisval aastal endasse süveneda, meelt parandada ja vaimselt puhastuda. Elu muutub kauniks, kui teeme, mida Jumal meilt ootab, järgides Tema õpetusi, elades püha kiriku liikmena ja hoides au sees esivanemate pärandit. Head teod on need, mis toovad õnnistust meie ellu.

Lähme vastu elu uuendavale ja uut lootust andvale pühale, mis kõneleb Jumala kohalolekust. Pöörakem oma pilgud rõõmuga Petlemma hälli poole ja palugem vastündinud Jõululast, inimeseks saanud Jumalat, et Ta tuleval aastal juhiks meid halastuse, rahu ja sõpruse ning heasoovlikkuse, õigluse ja usalduse teele.

Häid jõulupühi ja õnnistatud uut, 2017. aastat!

EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU

MÕNED TÄHELEPANEKUD ISADE VLADIMIR MYKHALSKYY JA TIHHON TAMMESE VÄLJATEENITUD ÜLEMPREESTRI- AMETIST

Geograafiast teame, et Hispaaniast rääkides tuleb rääkida samuti Portugalist. Kiriku õpetuses on koht nii kaitseinglitel kui ka deemonitel. Ligimeste tegusid hinnates ei saa mõelda ainult kuritegude ja karistuste kategooriates, vaid samamoodi tuleb silmas pidada head sõdimist (vt 1Tm 1:18), autasusid ja kiitust.

Teoloogiline haridus kui võimalus

Saan tänada Jumalat, sest ehkki Eesti Kirikus on aeg-ajalt kuulda nutulaulu kirikutöö tegijate teoloogiliste teadmiste puudulikkuse teemal, on Tartu piiskopkonnas just esimestel kohtadel teenivatel vaimulikel, äsja ülempreestriteks saanud Vladimiril ja Tihhonil, Thessaloniki ülikooli korralik teoloogiline õigeusu kõrgharidus.

Süsteemaatiline teoloogiline haridus ei pruugi tagada laitmatut elu. Oma aja doktorite kohta on Issand ise öelnud: „Hoidke kirjatundjate eest, kes pikis riideis tahavad käia ja armastavad tereitamisi turgude peal ja esimesi pinkisid kogudusekodades ja ülemat otsa lauas õhtusöömaagadel” (Lk 20:46). Ometi annavad teoloogiaõpingud võimaluse neile, kellele on Jumala ja ligimese teenimine südamelähedane, järk-järgult, aga kindlalt teadmisi rakendades vaimulikus elus enam kasvada ja jõuda tasemetele, mis ilma hariduseta jääksid kättesaamatuks.

Võimaluse kasutamine praktikas

Olen saanud aastate jooksul jälgida, kuidas isad Vladimir ja Tihhon toimetavad sundimatult laste pühapäevakooli ja õpetavad noori (ega pea kaebama, et laste ja noortega töötamiseks pole pedagoogilisi oskusi), aitavad piiskoppi kirikukohtus (mis eeldab pühade kaanonite sisulist tundmist, pisiblufi käsiraamatut kanoonilises õiguses ei ole), teenivad korra

järgi ja kaunilt ning juhendavad oma vaimulikke karja vastavalt vajadusele eesti, vene, kreeka ja inglise keeles, kusjuures isa Tihhonil on Jumalalt and ka vene keeles vabalt jutlustada (mõni teine mees kõneleks ja kuulutaks samuti hea meelega, kuid pole piisavat keeleoskust).

Kvaliteedimärk

Eriti kiire edasimineku oli märgatav mõlema vaimuliku kümnendal preestrina teenimise aastal. Hea hariduse, Issanda viinamäel tehtud viljakandva töö ja piisava ajavahemiku seos oli aluseks seada piiskopliku otsuse järgi isa Vladimir 2015. aastal ja isa Tihhon 2016. aastal ülempreestri ametisse. Ülempreestri ametit ei saanud nad mitte autiitli ega administratiivse töökohana, vaid kvaliteeti näitava määrgina.

Nagu pühendunud ja professoriametini jõudnud arst on ilmselgelt ja vaieldamatult üle nii meditsiinitudengist kui ka parameedikust, ükskõik kui püüdlid need ka oleksid, nõndasamuti oskab teoloogiliselt haritud vaimulik, kes on kümnekond aastat teeninud Issandat mitte laisalt, vaid vaimus tulisenä (vt Rm 12:11), vaimuliku arstina palju enam ära teha kui mõni tema kaasteenija, kes peab isegi vaimulikus seminaris eksamite sooritamist üle jõu käivaks katsumuseks.

Teenimist takistav eriolukord

Loomulikult esineb kirikus olukordi, kus teoloogiline tarkus ei aita. Ainus kord, mil olen isa Vladimirit näinud tõeliselt segaduses ja kaalumas isegi liturgia ärajätmist, oli päeval, kui Tartu Jumalasünnitaja uinumise katedraalis katkes ootamatult elektrivool ja samaaegselt hakkas kirikus undama alarmsignalisatsioon. Kedagi elektrisüsteemi asjatundjatest parajasti käepärast polnud, kuid teenistus oli välja kuulutatud. Lauljate julgustusel sai jumalik liturgia siiski ilusasti küünlavalgel peetud ja alarmi lülitas välja antifonide laulmise ajal kohale jõudnud G4S tehnik.

Veel üks erakorraline katsumus

Oma osa jutluse pidamisel on kõnekunstil ja kaunil kiriklikul sõnavaral, mida on võimalik õppida ... ja matkida. On aga huvitav jälgida, mis jääb alles juhtudel, kui dekoratiivne pealiskihit eriolukorras maha pudeneb. Ühel pühapäeval oli Rāpina koguduse kirikuleibade valmistaja jättnud leivad tegemata ning isa Tihhonil tuli hommikul liturgia eel joosta mööda poode, otsida, et ehk leiab mõne leiva, kus poleks sees muna, rosinaid ja muid armulaua pühitsemiseks sobimatuid lisandeid. Sellesama päeva liturgial pidas isa Tihhon pühakirjal põhineva jutluse, mis oli üsna vaba muidu hoolikalt ettevalmistatud retoorilistest kaunistustest (need pühkis jaht leibadele mõtetest minema). Rahvas kuulas ülima tähelepanuga ja

Ülempreester Tihhon tänamas oma koguduse kirikuvahti Antonina Matvejevat Rāpina Sakaria ja Eliisabeti kiriku nimepähal 2016. Foto: Vaike Tammes

Ülempreester Vladimir tõlkimas kirikupea jutlust Tartu Jumalasünnitaja katedraali nimepähal 2016. Foto: Alla Ikkonen

mitmed koguduseliikmed olid pisarateni liigutatud lihtsast, kuid Kristuse surnuist ülestõusmise jumalikkude tõde elavalt edasiandvast rõõmukuulutusest. Varemalt olid samad inimesed vahel hädaldanud, et nende preester oskab küll rääkida, ainult et jutt olevat kole keeruline.

Lõpumanitsus

Igaks juhaks olgu meenutatud, et tõeline kiitus tuleb ikka Kõigekõrgemalt, keda

Tema sõbrad ei teeni mitte tasu lootuses palgasõduritena, vaid armastusest. Koguni kunagine Nõukogude riigijuht Leonid Brežnev (ehk veel mäletatakse anekdoote tema ordenitest) tavatsenud naljaga pooleks öelda: „ega me autasude pärast ei teeni, seltsimehed!”

† Tartu piiskop Eelija

„TE OLETE MAAILMA VALGUS”

Johannes Kuldsuu

Inimesed, kes siin maailmas ühiskondlikke kohustusi täidavad, kannavad tihti oma kuubedel keisri embleemi ja seetõttu usaldavad neid kõik. Nad ei oleks nõus tegema midagi, mis oleks sobimatu kuue suhtes, kus peal keisri embleemid. Kui palju enam on kohustatud usaldust äratama need, kel Kristus mitte rõivaste peal ei ilutse, vaid elab koos oma Isaga nende hinges, ja kelle peal hingab Püha Vaim! Nad peavad oma õige käitumise ja eluviisiga selgesti näitama, et nad kannavad Kuninga kuju.

Sellest räägib ka Kristus, öeldes: „Paistku teie valgus inimeste ees, et nad teie häid tegusid nähes ülistaksid teie Isa, kes on taevas.” Näed, kuidas Ta käsib valgusel, mis meie sees on, lasta särada mitte riitel, vaid tegude kaudu? Sest Ta ütleb: „Paistku teie valgus” ja lisab: „et nad näeksid teie häid tegusid”. See valgus ei paista

üksnes ihusilmadele, vaid valgustab ka nägijate hinged ja meeled; ta hajutab kurjuse pimeduse ning kutsub kõiki, kes teda näevad, laskma särada omaenda valgusel ja järgima heategusid.

„Paistku teie valgus inimeste ees!” Hästi öeldud: „inimeste ees”. Nõnda ere, ütleb Ta, olgu teie valgus, et ta valgustaks mitte üksnes teid, vaid paistaks ka inimeste ees, kel on vaja tema juhatust. Nagu nähtav valgus ajab ära pimeduse ja näitab teekäijatele, kus on õige rada, nõnda valgustab ka see mõistuse valgus, mis paistab teie heast eluviisist, neid, kelle vaimusilmad on eksituse pimedusest ähmased ja kes ei näe selgelt heategude teed. Ta pühib katted nende silmilt ja juhatab nad sirge tee peale, et nad edaspidi vooruste radu käiksid.

Ühel päeval läheb püha Peetrus templisse, kus üks lonkur küsib almust: „Hõbe-

dat ega kulda mul ei ole, aga mis mul on, seda ma annan sulle: Jeesuse Kristuse, Naatsaretlase nimel – tõuse ja kõnni!” (Ap 3:6). Mis võiks olla veel ülevam kui selline alandlikkus? Rikkam kui selline vaesus? Peetrusel pole raha, kuid tal on teised annid. Selle, kes sündis juba ema-üsast jõuetuna, tervendas Peetrus ainsa sõnaga. Ei olnud tal keisri kujutisega münte, kuid ta taastas inimeses Jumala kuju. Selle varanduse rikkus ei aidanud üksnes seda, kes terveks tehti, vaid ka neid viit tuhandet meest, kes hakkasid uskuma tänu sellele imele (Ap 4,4). Ja see vaene, kellel polnud midagi anda sellele, kes talt palus, annab niivõrd palju seda jumalikku armu, et jäämata rahule vaid ühe inimese jalule aitamise, ravib ta tuhandete inimeste südamed, andes neile usku.

KUI JUMAL TAHAB...

Elas kord üks vana naine, kes pööras pilgu pidevalt taeva poole, eriti kui midagi head juhtus, ja ütles: „Au Jumalale!” ning tema häälest kostis alati tänulikkust jumalikule Loojale.

Tema lähedal elas üks rikas mees, kes iga kord selle vana ja ka vaese naise majast möödudes kuulis, kuidas too aina kordas sõnu „Au Jumalale!”

Alguses ei pööranud ta sellele erilist tähelepanu, kuid aja möödudes hakkas see teda ärritama. „Kuidas on võimalik, et see vaene vanaei vahetpidamata Jumalat tänab?”

Ühel päeval, kui ta kuulis jälle vana naist Jumalat tänamas, sai ta nii vihaseks, et kutsus oma teenri ja palus viimasel minna lähimasse poodi ning osta sealt kaks kärutäit asju. „Vii kõik see kraam sellele vanale naisele ja kui ta sinult küsib, kellelt need on, siis vasta, et see on kurat ise, kes need asjad saatis.”

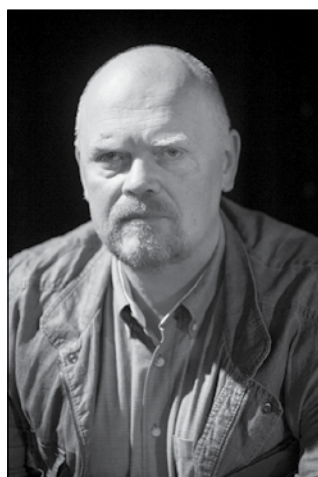
Mööldud, tehtud. Järgmine päev läks teenner poodi ning täitis kaks korvi ääreni täis ning läks vana naise juurde.

Uksele koputades kuulis ta naist rõõmsalt hüüdnud: „Au Jumalale ja tänu teile, härra.”

Teener muutus kannatamatuks ja küsis naiselt: „Proua, kas te ei soovi teada, kes need asjad kõik teile saatis?”

„Ei, mu kallis laps, sellel pole mingit tähtsust. Kui Jumal tahab, siis isegi saatan heidab tema jalge ette, et Teda teenida,” vastas naine rõõmsalt, võttis kaks korvi ja läks tuppa.

*Tekst ilmus kreeakeelses portaalis „ΕΚΚΛΗΣΙΑ ONLINE”
(<http://www.ekklisiaonline.gr>)
27. X 2016*

ELADA EVANGEELIUMI JA JEESUSE SÕIME VALGUSES

Preester Roland Tõnisson

Kristuse sündimise püha on peagi taas käes ning püha Romanuse kirjutatud

laulus öeldakse igati hästi ja õigesti: „Täna sünnitab Neitsi Selle, kes on kõrgem kõigest loodust. Maa toob koopa Sellele, kelle ligi ei või saada. Inglise laulavad kiites karjastega, targad reisivad tähe järele. Sest meie pärast on sündinud väike lapsuke – igavene Jumal.”

Vastsündinud lapsukese peale mõeldes jääb paratamatult kriipima teadmine, et ta pidi lihakssaanuna aduma õige vara, milleks Ta on maailma tulnud. Tema inimesena kasvamise protsess on meile saladuseks ning napid teated evangeeliumis ei ava just palju katet Jeesuse lapsepõlvelt. Vagasid legende on ju ilma tekkinud, aga jäägu need huvitava lugemisvara riulile. Pühakirjale tuginedes võime igatahes öelda, et kaheteist-aastane Jeesus, kes templis õppinud mehi oma küsimuste ja selgitustega hämmastas, oli juba see Päästja, kes hiljem meie patud kanda ja puhastada võttis. Kindlasti teadis Ta seda ka siis, kui inimlapsena kõndima ja rääkima õppis.

Jõulude ajal räägime armsast Jeesuslapsesest ning jagame postkaarte kenade punnispõseliste kuldtiibsete inglitega. „Püha öö” saksakeelne variant teab rääkida ka lokaalse peaga Jeesukesest ning küllap see on armas ja kaunis. Ometigi ei olnud Jeesuse sünd esteetiline-eetiline sündmus, vaid kosmiline, kogu maailma uueksloova ajastu algus. Sõimes lamas Pantokraator – Kõigeväeline Issand, kes tuli vabastama inimkonda paljudest kõidikutest ja kütkeist, kuhu inimesed ise olid end saatnud. Variseride ja seadusetundjate reeglid-kärsud-keelud olid nende hulgas rängimad, sest Jumala Sõna oli nende pärast moonunenud rituaalideks ja käsuorjuseks.

„Tulge minu juurde kõik, kes te olete väevatud ja koormatud ja mina annan teile hingamise,” ütleb Kristus. Väevatud mitte selles mõttes, et Ta oleks argielu ja pereprobleemide lahendaja, vaid Jeesus annab meile olulisima: näitab Tee õige Jumala-suhte juurde. „Hingamine”: eluandev ühendus Loojaga, millest räägivad

meile nii paljud evangeeliumitekstid.

Paulus meenutab taas usklikele, et õige Seadus on kirjutatud lihaseleste südamekäsulaudadele. Seda ei ole kerge mõista, sest oleme kinni oma patuses, egoistlikus loomuses. Kui aga mõtleme sellele, et peame siin ilmas hoolima eelkõige ligimese kasust, mitte enda tahtmisest, siis võib miskiit koitmagi hakata. Siis ei paku meile enam rõõmu teiste inimeste eksimused ja kannatused, siis ei paku meile rahuldust teiste inimeste ebaõnn, ega tekita masendust, rohelist kadedust ja viha see, kui kellelgi läheb meie arvates meist paremini.

Kristuse sündimise päev on valguse püha. Suur rõõm tuli maailma ja meie saame elada selles iga päev – evangeeliumi ja Jeesuse sõime valguses. Kui keegi väidab end olevat ristiinimese, siis laseb ta seda valgust endas paista ka teistele. See on parimaks viisiks jagada jõuluevangeeliumi maailmas: alustades inimestest, kellega iga päev kokku puutume.

KRISTUSE SÜNDIMISE PÜHAL EHK JÕULU ESIMESEL PÄEVAL

Evangeelium: Matteuse 2:1-12
(loe ka Luuka 2:1-20)

Tänane püha evangeelium kuulutab meile: 1) et targad tulid hommikumaaalt tähe järel Jeruusalemma ja küsisid sündinud Juuda rahva kuninga järele; 2) et kuningas Heroodes seda kuuldes ära ehmatas ja kui ta kirjatundjalt oli küsinud, kus nimelt Kristus pidi sündima, käskis tarku kummardama minna ja pärast jälle tema juurde tulla, et ta 3) ka võiks kummardama minna ja et targad läksid tähe järel Petlemma sellesse majja, kus Jeesuslapsukene oli ja viisid Talle oma annid: „kulda, viirukit ja müri“, ning läksid pärast teist teed tagasi. Palugem, et Issand laseks meil tänasest pühast evangeeliumist õpetust leida.

1.
Pärast Petlemma karjaseid tulid Jeesuslapsukest kummardama hommikumaa targad. Nead olid taevaotuse uurijad ja uskusid, et igal rahval ja inimesel on oma täht. Ammusest ajast oli nende seas levinud usk, et Juudamaal ilmub kord suurmees: kuningas, kes päästab oma rahva. Nad näevad Jeesuse sündimise ajal võõraste rahvaste tähtede ligidal uut iseäralikku tähte ja on kindlad, et ammu oodatud suurmees on nüüd Juudamaal sündinud. Seepärast võtavad nad nõuks see suurmees üles otsida ja teda kummardada. Aga kuidas seda teha? Kui nad olid endid teele seadnud, hakkas see eriline täht Jumala tahtmist mööda liikuma. Ükskord jäi ta seisma: see koht oli Jeruusalemm, juudarahva pealinn, kus vististi pidi olema kuningas. Sinna jäävad ka targad mõneks ajaks peatuma ja küsivad: „Kus on see juutide vastsündinud kuningas? Me nägime tema tähte tõusmas ja oleme tulnud teda kummardama.“

Armsad vennad ja õed! Oh, et ka meie võiksime hommikumaa tarkade moodi kindlas usus ja kustumatus igatsuses oma Jeesust nende kallite päevade ajal otsida ja kummardada! Selle jaoks ei ole meil tarvis saada taevaotuse uurijateks, ei ole vaja ka tähte taevakummil, vaid on tarvis usutähte: armastust oma südames, mis kaotab meist kõik pimeduse ja tema teod ning toob meid kindlasti Jeesuse juurde. Kus Ta siis on? Meil pole tarvis seda enam teistelt küsida, nagu targad tegid, meil on ju oma Koguduse õpetus, mis selgesti kuulutab, kus Jeesus on.

Kõigepealt me kuuleme, et Jeesus on läinud taevasse ja istub Isa paremal käel (Mk 16:19). Sinna peavad ka meie meeled ja tunded olema pööratud ja meie vaimusilm Teda alati nägema, sinna igatsema meie süda, seal on meie tõeline eluase. Kuule, kuis Ta meid kutsub: „Tulge minu juurde kõik, kes olete väevatud ja koormatud, ja mina annan teile hingamise!“ (Mt 11:28). Mis maksab siis maapealne mäss ja möll, kui meie püüe peab olema saada taeva, oma Jeesuse juurde? Kuis võime nuriseda eluraskuste üle, kui Issand ise lubab neid kergendada?

Aga kunas on meil võimalik rohkem Issandaga vaimus koos olla ja Temas hingamist leida? Nende suurte pühade ajal, mu armsad! Nad

on selle jaoks seatud, et Issanda poole ker- kida ja Tema osadust igatseda. Pidage seda mees, mu armsad! Peale selle kuuleme, et Issand on lubanud jääda meie juurde iga päev kuni ajastu lõpuni (Mt 28:20) ja et Ta on seal, kus kaks või kolm on Tema nimel koos (Mt 18:20). Sellepärast pole meil tarvis ette võtta pikki teekondi, nagu seda tegid hommi- kumaa targad, vaid me leiame Issanda eneste keskel, oma Koguduses, siin pühas templis, kuhu me täna oleme tulnud Tema sündimist pühitsema. Vaadake, Ta on siin oma pühaku- ju peal, Ta on siin ristil rippumas, Ta on siin oma püha õhtusöömaaja sakramendis, leiva ja veini näol, Ta on siin, nagu Ta on taevast au- järjel ning võtab vastu meie palved. Vaadake ususilmaga ja te näete Teda tõesti, aga kuula- ke ka – Ta räägib meile alati pühast evangee- liumist ja kuulutab sedaviisi oma jumalikkude õpetust. Kuhu me peame siis tõttama nüüd kallistel pühadel? Siia, siia pühakotta, Issan- da elumajja, et siin Teda kiita, tänada ja pa- luda! Jättem seepärast maailma rõõmukohad ja pidagem igaüks omaks ülemaks kohuseks tulla pühakotta oma Issandat kummardama.

Viimaks kuuleme Tema sõnu: „Ennäe, ma seisan ukse taga ja koputan. Kui keegi kuuleb mu häält ja avab ukse, siis ma tulen tema juurde sisse ning söön õhtust temaga ja tema minuga“ (Ilm 3:20). Nendest sõnadest selgub, et Issand on ka meie igaühe juures kodus, kuid on vaja Ta sisse lasta ja kõlblikult vastu võtta. Kuidas see peab sündima? Sedaviisi, et esiteks igas majas neil kallistel päevadel palvetatakse, loetakse ja lauldakse ning teiseks elatakse vagalt ja pühalt. Seepärast, kui tahame Issandat oma kodus vastu võtta, jäägu kõrvale kõik kõlbmatud viisid ja teod. Tõesti pole ilus, mu armsad, kui me neil päevil oma kirgedele maad anname, nagu mitmed teevad: ringi hulgume, aega laiseldes mööda saadame, üleliia sööme ja joome jne. Ei, püüdkem hoopis Jumalat sügavamalt tundma õppida, vaimulikus elus täiemaks saada ja oma ligimestele head teha. Sellega ei kutsu ma kedagi kurvastama ja norutama, ei,

olge rõõmsad, unustage kõik elumured neil pühadepäevil, aga teie rõõm ärge olgu üksnes lihalik ja seega ärge saagu patuks. Siis ei lähe Issand ialgi meie juurest ära.

2.
Heroodes kuuleb tarkade tulemisest vast- sündinud kuningat kummardama, ehmatab ära ning kogu Jeruusalemm koos temaga. Miks? Sest ta arvas, et tema aeg on nüüd läbi ja sündinud Kristus astub troonile. Varsti on tal plaan valmis, kuidas vastast surmata. Selle tarvis kogub ta kõigepealt kokku kirjatund- jad ning pärib nende käest, kus Messias pidi sündima. Teiseks küsib ta tarkadelt, millal nad tähte nägid, et ära arvata, kui vana võiks Kris- tus olla. Kolmandaks käsib ta tarkadel Pet- lemmast tagasi tulles kõike endale teadustada, nagu tahaks ka tema kummardama minna.

Tänu Jumalale, et meie ajal pole enam niisuguseid õelaid inimesi nagu Heroodes, kes tahtis oma käe tõsta Issanda lapsukese vastu. Aga palju on neid, kes Issanda ära salgavad ning Temast ja Tema õpetusest midagi ei pea, kellele pole kiriku kutse meeltemööda, kes ei salli ei manitsusi ega hoiatusi. Te tunnete neid eneste keskel: vaadake, nad ootavad ka pühi, aga mitte selleks, et kõigepealt Issandat kiita, vaid et lihalikult lopsakamalt elama hakata. Vaevast on pühad alanud, siis hakkavad nad jooma ja peaaegu ei näe kordagi selget päeva kogu pühadeaja. Need on omamoodi heroodesed. Te tunnete ka veel teisi eneste seas, kes räägivad: „Kes suudab nõnda elada, nagu pühakirjas kästakse, eks ole see kõik tühi jutt?“ Need on samuti omamoodi heroo- desed. Aga siis on veel niisuguseid, kes oma ligimese peale ei taha armu heita ning kes pühade ja muude päevade vahel vahet ei tee ja ühte tundigi ei taha lasta oma hinge kasuks mööduda. Kõigi nende meelest ei ole Kristus midagi ja Tema elu lugude mälestamine on asjata ajaraiskamine. Mu armsad vennad ja õed! Palugem niisuguste eest, et Issand nende südamed avaks ja pööraks nad ära selle hirmsa tee pealt, kus nad käivad.

3.
Hommikumaa targad tulid tähe järel Pet- lemma, sellesse majja, kus Jeesuslapsuke oli, ja tõid Talle ande: kulda, viirukit ja müri. Kulda tõid nad Talle kui kuningale, viirukit kui Jumalale ja müri kui inimesele, kelle ihu surma järel võitakse ja sellega kõdunemise eest hoitakse. Neidsamu ande peame meiega nüüd tooma!

Kulda ega üldse ihulikku varandust pole meie Issandal kohe mitte tarvis, sest Ta on taevast Isa au sees, aga Ta on seadnud maa- ilma oma koja, püha templi, kus ka meie praegu viibime. Selle heaks peame annetama, seda kaunistama ja ehtima. Ja vaadake, kõik pühakujud nagu ütlesid meile: „Valgustage meid, pange oma armastuse tulukesed meie ees põlema!“ Ühesõnaga, kogu Issanda tem- pel nõuab meilt ülalpidamist ja õiget korras- hoidmist. Mis me siia toome, toome nagu Issandale. Seepärast on annetamine kiriku kasuks ülem heategu Issanda ees.

Samuti on ka vaestele andide jagamine. Vae- sed on Tema vähemad vennad, ja „mida te iganes olete teinud kellele tahes mu kõige pisematest vendadest, seda te olete teinud mulle!“ (Mt 25:40). Seepärast kaetagu Tema vaesuse ja alanduse mälestuseks meie vennad riietega ja Tema koopas puhkamise mälestu- seks võetagu vaesed sandid ulu alla.

Kui aga igalühel pole võimalik Jumalale tuua ihulikku varandust, siis ometi on võimalik tuua vaimulikke ande: jumalakartlikke mõt- teid, tundmusi ja südamlikke, vagameelset palvet. See on vaimulik viiruk. Selle jaoks mõtelgem kogu inimesoo päästeloo peale, nagu Jumala sõna seda kuulutab. Siis tõuseb meie vaim nähtamatult kõrgesse, meelde är- kavad pühad pildid, süda sulab jumalakartu- ses ja täieneb armastusest Jumala vastu ning igatseb alati Tema juurde. Siis lausub suu palvet, et Jumal meie patud andeks annaks ja Tema arm meid kunagi maha ei jätaks. Nii- sugune and on Jumalale hulga rohkem meelt mööda kui healõhuline viiruk.

Viimaks, kõige paremaks anniks Jumalale on vaimulik mürr, see on meeleparandus, mille- ga me kaotame kõik pahad mõtted ja tahtmi- sed ning ajame enestest eemale nende kurja mõju nagu mädahaisu. Seega, kui keegi pidas tänini viha ja vaenu, ajagu see enesest välja Issanda pärast, kes tuli maailma pattu hä- vitama; andku ta andeks sellele, kes teda on pahandanud. Kes oli uhke ja kõrk, kiskugu need kired enesest välja selle pärast, kes alan- das end sulase olekuni. Kellel on kasuahne ja ablas vaim, jätku see maha selle pärast, kes sõimes sündis ja kellel ei olnud paika, kuhu pead panna. Kes kipub kergesti teisi solva- ma, püüdku oma keelt vaigistada selle pärast, „kes ei sõimanud vastu, kui teda sõimati, kes kannatas ega ähvardanud“ (1Pt 2:23). Kes on kinni lihahimudes, katsugu ennast vabastada selle pärast, kes sündis puhtast Neitsist ja oli ise ilma patuta. Ühesõnaga, kadugu meie südamest kõik kurjus, roppus ja patt, millega me Jumalat pahandame. Olgu selle saavuta- mine meie püüe nende kalliste pühade ajal. Palugem, mu armsad, selleks abi sündinud Jeesuse käest! Aamen.

Usk ja Elu 1916, nr 12.
Keeleliselt toimetatud, piiblitseaadid
1996. aasta tõlke järgi muudetud

Kristuse sündimise püha. Reomäe Püha Eelkäija Skiita ikoonikoda. 2014.

Vaga Süüria Efrem. Seinamaal.

VAGA SÜÜRIA EFREMI 2. JÕULULAULUST

(tõlgitud inglise ja vene keele vahendusel)

Kiitkem last, kes täna Petlemma rõõmustas.
Kiitkem last, kes täna inimsoo noorendas.
Kiitkem vilja, mis end meie näljani painutas.
Kiitke heldet, kes tegi meid vaesest rikkaks ja parandas meie puudused.
Kiitke seda, kes halastusest laskus meie, haigeteni.

Au Sinu tulemisele, mis tegi inimplapsed elavaks.
Au sellele, kes tuli meie juurde oma Ainusündinus.
Au vaikusele, kes rääkis meiega oma Sõnas.
Au kõrgele, keda nähti Tema päevatõus.
Au vaimlisele, kes võttis ihu, et Tema väge nähtaks,
ja kes selles ihus näitas armu oma sulaste vastu.

Au varjatule, kelle Poeg ilmus.
Au elavale, kelle Poeg suri.
Au suurele, kelle Poeg tuli alla ja sai väikeseks.
Au väele, kes vähesena ilmus, kes nähtamatust nähtavaks kitsenes;
silma ja meele, kummagagi, oleme Teda näinud.

Au sellele, kes külvas pimeduses oma valgust, keda teotati Tema varjatuses, kes hoidis oma saladust.
Ta võttis endalt auriide, et meilt räpased riided seljast võtta.
Au kõrges sellele, kes segas oma soola meie vaimuga, oma haputaigna meie hingega,
kelle ihu sai leivaks, et anda elu meile, surelikele.

Kummardagem seda, keda me mõõta ei suuda.
Meie süda on Temale liiga väike, meie meel liiga nõder.
Tema tarkus näitab meie tühisuse rumalust.
Au sellele, kes alandus ja õppis seda, mida juba teadis, et nõnda oma armurikkust avaldada.

Kiitkem Arsti, kes tuli alla ja lõi meid valuta,
kes parandas meie haavad leebe rohuga.
Kiitkem seda, kes elas emaihus
ja lõi seal täielise koja, kus elada,
aujärje, millel istuda,
rüü, millega end ehtida,
sõjariista, millega võita.

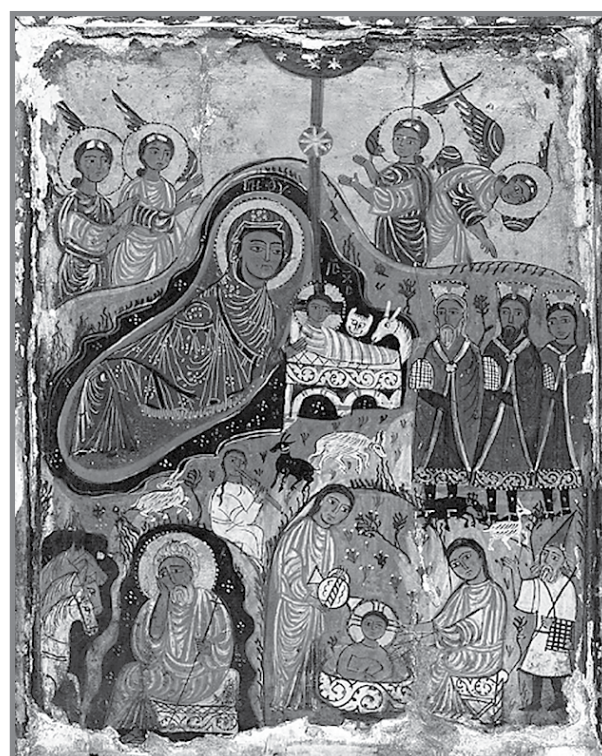

MAAILM, OLE RÕÕMUS

„Bogoglasnikust” tõlkinud ja seadnud Andrei Ramul (ilmunud 1896)

Maailm, ole rõõmus nüüd,
Jumal Neitsist sündinud.
See on koopas talledega,
keda kalli andidega
tulivad kuningad kummardama.

Joosep, ära ehmata,
vaid veel ennast rõõmusta,
sest see Lapsuke on sulle
ning ka kõigi rahvastele
Jumalast läkitud Lunastaja.

Kristuse sündimine. Etioopia.

Võtkem märku karjastest,
kummardagem lapsukest
ning ka palugem, et Tema
annaks õnnist rahu, rõõmu
neile, kes usuga lootvad Ta peal’.

Inglid Teda kiitsivad,
püha laulu laulsivad:
„Jumalal’ au kõrges olgu
ja maa peale rahu tulgu”
ning sündind Lapsukest kummardasid.

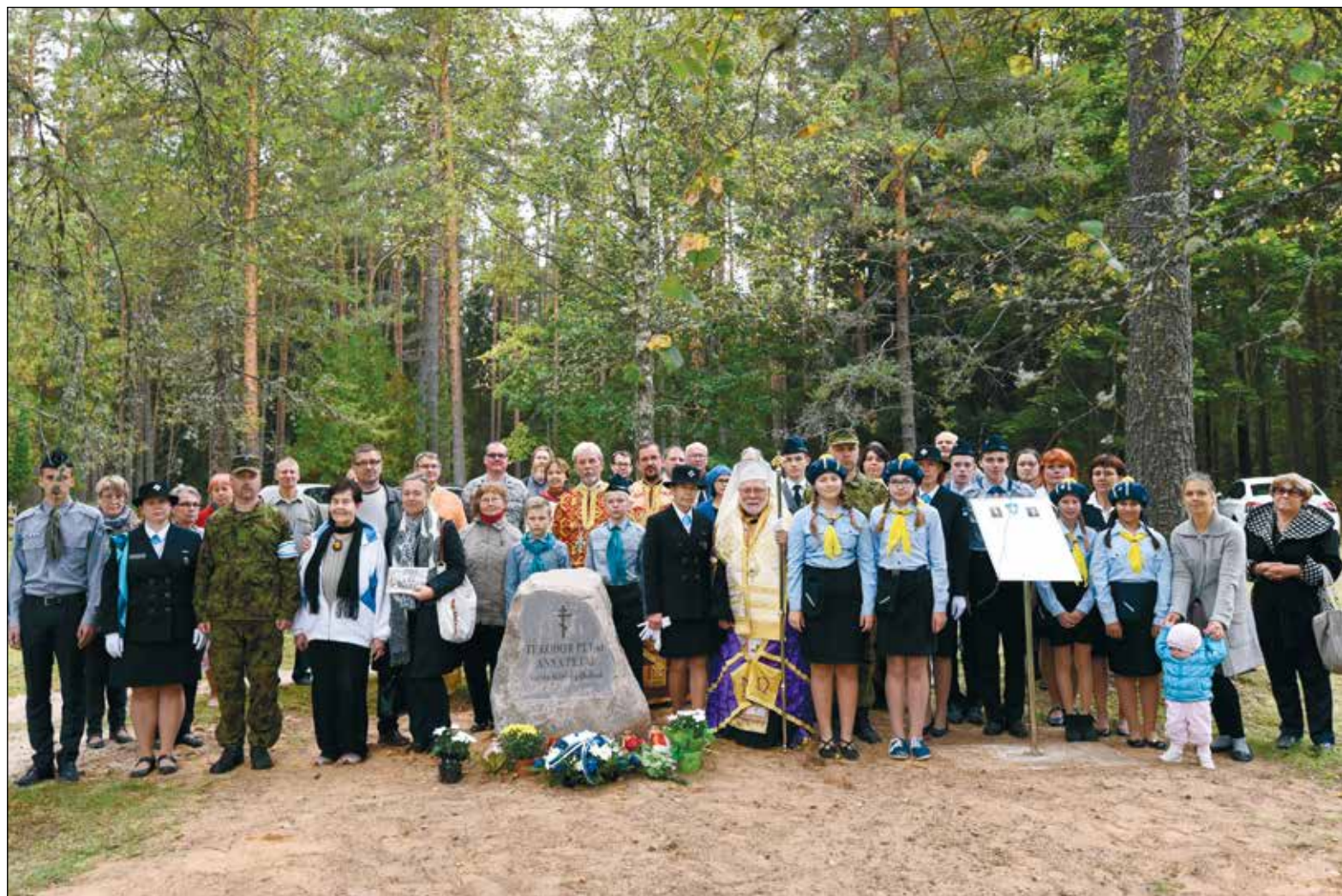

Vaga Süüria Efrem.

VARSTUS AUSTATI KOHALIKE PÜHAKUTE- UUSMÄRTRITE MÄLESTUST

Ülempreester Andreas Pöld

17. septembril pühitseti Varstus meie uusmärtrite Theodor ja Anna Petai mälestusmärk. Kohale oli saabunud külalisi üle Eesti, eesotsas meie kõrgestipühitsetud metropoliit Stefanusega. Päev algas jumaliku liturgiaga kohalikus, 1855. aastal ehitatud Mõniste-Ritsiku Ristija Johannese kirikus, kus teenisid ülempreestrid Andreas Pöld, Aleksander Sarapik ja preester Justinus Kiviloo. Ajakohase kõne pidas pühakojas isa Aleksander. Päev jätkus kiriku ja kalmistu vahelisel platsil mälestusmärgi avamisega. Kuna pühade märtrite hauakohta ei ole teada ja nende mälestus on jäädvustatud vaid kohaliku kalmistu pereplatsi kenotaafile, otsustas initsiatiivgrupp, mille eesotsas perekond Tereping, jäädvustada kohalike pühakute auks mälestuskivi koos infotahvliga, kus on kolmes keeles lühidalt kirjas nende elulood ja selgitatud nende märterlus-kannatamine usu eest. Üritusel viibisid selle suurtoetaja, Varstu valla, Kaitseliidu, Noorkotkaste ja Kodutütarde esindajad, pühade Theodori ja Anna tütar Maret Schultz perega, sõbrad ja koguduserahvas, kes süütasid küünlaid ning asetasid mälestusmärgi ette pärgi ja lilli. Pärast palveteenistust ja mälestuskivi õnnistamist võtsid korraldajate poolt sõna Avo-Rein Tereping, vallavolikogu esimees Ale Sprenk ja märtrite lapselaps Uno Schultz. Tänu kirikuvanem Oleg Terepingile ja tema perele kulges nii jumalateenistus kui ka kõik eelnev ja järgnev laitmatult. Mälestuspäev jätkus lähedaste koosviibimisega Rõuges Ööbikuoru Villas restoranis Andreas.

Fotod: Toomas Nigola

sega Rõuges Ööbikuoru Villas restoranis Andreas.

Pühad Varstu märtrid Theodor ja Anna, paluge Jumalat meie eest!

KIRIKUELUST PÄRNUMAAL

Ülempreester Ardalion Keskküla

Väikese Laiksaare Ristija Johannese koguduse pühakoda sai kahe suvega uue välise värvikihi. Nüüd on nii katus kui ka seinad jälle ilma eest kaitstud. Välisuks vajaks veel restaureerimist, aga praegu selleks raha ei ole. Seni on töö eest tasutud kogudusele kuulunud vara müügi tuluosalt, lisaks eraldas Häädemeeste vallavalitsus 1000 eurot.

Niisama väikese Treimani Pühade Apostlite Peetruse ja Pauluse koguduse pühakojas värvisime eelmisel suvel koguduse oma jõududega ning seinalle paigutasime stendi teabega kiriku ja koguduse kohta.

15. augustil teenis metropoliit Stefanus koos piiskop Aleksandriga Pärnu katedraalkirikus.

Laiksaare Ristija Johannese koguduse pühakoda pärast remonti.

Treimani Pühade Apostlite Peetruse ja Pauluse koguduse pühakoda.

Häädemeeste Issandamuutmise koguduse juhatuse esimees Tõnis Aleksander Joarand pälvis Häädemeeste valla vapi-märgi panuse eest valla sporditegevuse

korraldamisel ja edendamisel. See anti üle valla 26. aastapäeva peol 3. detsembril Treimani rahvamajas. Tõnis on ustav abi-line ja korraldaja ka kirikutöös.

Jumalasünnitaja uinumise pühal, 15. augustil teenis metropoliit Stefanus koos piiskop Aleksandriga Pärnu katedraal-kirikus. Pärast liturgiat võtsid teeninud

vaimulikud koos einet; metropoliit selgitas keskusel toimuvat ja Kiriku olukorda üldisemalt.

31 KILOMEETRIT KULGEMIST LÄBI TORMIDE JA TUULTE TALLERMAA

Rahvusvaheline oikumeeniline palverännak Vormsil 12.–14. augustini

Age Ploom

Ma pole ammu nii rahutult maganud, kui ööl vastu palverännakut, nii et poole viie paiku lõpetasin selle „surnuid siin ka ei austata” Vormsi-versiooni, ajasin end üles, et minna ilma kontrollima. Õues vaikselt tibas, aga kuna ilmateade oli lubanud lausa pussnuge, oli aeg tutvust sobitada oma laigulise kummiülikonna ja kummikutega, sest kes see ikka juba palverännaku esimestel meetritel läbimärg igatseb olla.

Kui ma eelmisel öhtul teatasin, et soovin kõiki kell 5.15 õues näha, arvas EELK

Vormsi koguduse diakon Ants Rajando, et kui poole kuueks on enamik rahvast tubadest väljas, siis võin tõesti suurest rõõmust käsi kokku lüüa. Minu suureks üllatuseks oli reaalsus aga teine: 5.22 oli kõik see mees õue peal ning mul oli võimalus öelda kõigile tere varahommikust ja risti ning Kristuse, neitsi Maarja ja Jeesuslapse ning püha Olavi ikoonid laiali jagada. Pärast väikest avapalvust hakkas-ki palverännak laulu saatel pihta.

Esimene peatus oli õigeusu kalmistul, kus isa Markus luges kahe kõstri, Konstantin Kreegi ja Johan Spuhl-Rotalia hauld palve igaveseks mälestuseks. Seejärel palvetasime varemeis Vormsi Ülestõusmise kirikus, kus pidev teenimine lõppes juba 1937. aastal ning mille ukseid olid viimati avatud ehk paar aastat tagasi. Niisiis omamoodi uus algus.

Palverännakul laulmine lisab teekonnale pühaduse ja sügavuse hõngu, mistõttu,

erinevalt eelmisest palverännakust, olid sel korral täiesti teadlikult kaasa haaratud Taizé laulikud ning nüüd oli aeg need kõigile soovijatele kätte jaotada. Minu suureks rõõmuks oli EELK piiskop Tiit Salumäe kaasa võtnud tütre Lea, kellest sai, kui nii võib öelda, meie eeslaulja, kelle järgi oli ülihea noodiraamatust sõnu kaasa jorutada.

Järgmine peatuspaik oli Vaeojal, kus palvet juhatasid evangeelsed soome luterlased Krista ja Juho. Sealsamas tutvustas Tiit Salumäe palverännakul kaasaskantava risti saamislugu.

Vaikselt hakkasid lubatud pussnoad tormi saatel kohale jõudma ning temperatuur alanema. Järgmine peatus oli Suuremõisas ning diakon Antsu naine Kristina, meie vapper teejuht, teatas mulle, et see on ka koht, kus hommikusöök kohale jõuab. Siinses peatuspaigas luges katoliiklane Kristel püha Franciscuse palve:

„Issand, muuda mind oma rahu saadikuks, sinna, kus on vihkamine, luba mul külvata Armastust, kus on ülekohus, luba mul külvata Andestust, kus on lahkkelid, luba mul külvata Üksmeelt, kus on kahtlus, luba mul külvata Usku, kus on eksimus, luba mul külvata Tõde, kus on meeleheide, luba mul külvata Lootust, kus on kurbus, luba mul külvata Rõõmu, kus on pimedus, luba mul külvata Valgust.”

Seesama palve olnuks ka üks minu valikutest, kui oleksin pidanud viimases peatuskohas ise palve lugema. Kuna meie kava päeva jooksul sujuvalt muutus, haihtus minu kord aga ära.

Pärast palvet hommikusööki oodates teatas isa Heikki, et tal on natuke külm ja

Fotod: Age Ploom.

kui on külm, siis tuleb selle vastu võidelda. Nõnda alustasimegi Andre juhendamisel hommikuvõimlemist, küll õlaringe, küll etteasteid, aga sooja me saime.

Selle virgutusvõimlemise ajal saabus hommikupuder koos vihmasajuga, pärast saatsime piiskop Salumäe praamile, soovijad saateautosse ning jätkasime teed.

Peagi keerasime metsarajale ning järgmine peatuspaik oli korallriff Valgemäel, kus luterlane Sirli pidas traditsioonikohase palve.

Jätkasime metsarada ning peagi oli randevu saateautoga, kus igahel tuli teha otsus, kas meitega või vahelduseks autoga. Otse loomulikult olid oma iseloomu hakanud näitama palverännuks valitud jalanõud, mis võisid olla lihtsalt läbimärjad või hullemal juhul olid näljased jalatsid nii mõnegi palveränduri jalga sööma asunud, tekitades lõpu poole meie väikeses seltskonnas ka paljasjalgsete grupeeringu.

Tuult, tormi ja vihmasadu trotsides jõudisime järgmisesse peatuspaika mereäärse vaatetorni juures. Seal pidas isa Thomas karismaatilise episkopaalkiriku traditsiooni kohase palvuse. Rännak jätkus mööda rannaäärset teed ning peagi saabusime Saxby tuletorni juurde, kus meid ootas juba saateauto. Samas vaatasime üle ka muuseumi, kus oli muude eksponaatide hulgas piraadilaeva kahurikuul, sest eestlane on olnud minu suureks imestuseks muljetavaldav piraat. Kahjuks olid eelmised külalised varandusekaardi pihta pannud, muidu oleks saanud ka tähistaeva all labidaga maad kaevata. Eks siis teine kord.

Järgmine peatuspaik oli Kresleti palvemaja, kus Soome üliõpilasliit luges Nico juhendamisel õigeusu tunde. Samal ajal saabus sinna Elva baptistikoguduse ekskursioon, nii et tuli tõdeda, et Eestimaa on ikka väike.

Edasine retk läks läbi põldude ja kui minult küsiti, palju veel käia on jäänud, ei osanud ma muud öelda, et kui rõngasristid ja valge kirik paistab, oleme kohal.

Vahepeal jäid tee ääres silma põldmarjad, mida minu suureks imestuseks Lõuna-Eestis ei kasvavat ning sealsed elanikud kutsuvat neid neegri vaarikateks.

Eelviimane peatuspaik enne rõngasriste oli allikate juures, mis nägid oma roheliste „nõia juustega“ tõsiselt müstilised välja, aga julgemad meist sõandasid ka vett proovida ning nii me igavesti noored nüüd püsimegi.

Isa Markus luges allikate juures õigeusu palveid.

Enam ei olnud lõpuni palju jäänud ning rõngasristid särasid juba silme ees. Surnuaia väravas kogusime palverändurid kokku ja läbi surnuaia kiriku poole liikudes tervitasid meid kirikukellad ja uksest sisse astudes olid süüdatud ka küünlad ning meid ootas diakon Ants.

Pühapäeval alustasime kell 8.30 isa Markusega tundide lugemist kirikus. Kell 9.00 algas oikumeeniline jumalateenistus ristikäiguga palvela eest kirikusse.

Oikumeenilise jumalateenistusega oligi palverännak selleks korraks läbi saanud. Rändas meid kaasa 33 inimest, esindatud olid nii õigeusklikud, luterlased, karismaatiline episkopaalkirik, vanausulised, katoliiklased ning oli ka neid, kel oma kirikut ei olnudki, aga see ei olnud oluline,

millisest konfessioonist inimesed pärit olid, oluline oli tekkinud ühtne hingamine ja oma tee otsimine. Minu algselt telefoniäpi vahendusel lubatud 18 kilomeetrit oli palverännaku jooksul muteerunud 31 kilomeetriks.

Tuli aeg võtta ette järgmise aasta kalender ja tõmmata ring ümber 11.–13. augusti, sest just siis toimub palverännak Ruhnus.

MÕTTEID REFORMATSIOONI- AASTA ALGUSEKS

Ülempreester Mattias Palli

Tuleva aasta 31. oktoobril saab viis sajandit päevast, mil Martin Luther naelutas Wittenbergi katedraali uksele oma 93 teesi. On see lugu siis tõsi või mitte, kuid seda peetakse usupuhastuse¹ ehk reformatiooni alguseks. Igatahes on reformatioonistaasta tähistamine meil ja mujal juba alanud ja puudutab kuidagi viisi meid kõiki. Ehkki idakirikuga usupuhastus otseselt seotud polnud, on ta ikkagi oma mõju avaldanud, eriti meie maal, kus valdav osa põlisrahvast on üle nelja aastasaja olnud protestandid, nimelt luterlased.

Ükskõik, mida usupuhastusest arvata, ühiskondliku ja kultuurilise tegurina Euroopa, sh Eesti, ja muudegi maailmajagude ajaloos ei saa temast kuidagi mööda minna. Õieti peaks rääkima mitte ühest, vaid hulgast reformatioonidest: luterlikust, anabaptistlikust, kalvinistlikust ja isegi katoliiklikust; viimast kutsutakse küll tavaliselt kontrereformatsiooniks ehk vastu-usupuhastuseks, kuid see polnud siiski ainult vastusamm protestantlikele liikumistele, vaid omaette positiivne nähtus. Võrsus ju usupuhastuski katoliiklaste seas juba sajandeid kõlanud üleskutsetest parandada kiriku elu pahesid. Kindlasti peab eraldi vaatama usupuhastuse otsest kulgu, reformaatorite õpetusi, seisukohti jne ning selle kaudsema mõju, iseäranis haridusele ja mõtteviisile.

Õigeusulistel on tavaks öelda, et see liikumine meid ei puudutanud, et idakirikus pole olnud eeldusi ega vajadust midagi sel moel reformida. Paljuskki on see tõsi, aga esiteks on ilmselt tegu arenguga Lääne-Euroopa kultuuri raames, mis ei sündinud idas mitmetel eri põhjustel, ja teiseks, nagu juba öeldud, on usupuhastuse kaudne mõju õigeusu kirikutele olnud siiski vägagi tuntav. Pealegi on nii põhjalikud ümberkorraldused ühe usundi sees (kui püüda nüüd vaadata kristlust kuidagi kõrvalt) tuntud mujalgi, nagu salafitlike voolude esiletõus islamis või Kamakura-aja lahkude sündimine Jaapani budismis, ent kokkuvõttes ikkagi haruldased. Kindlate tingimuste kokkusattumine vara-uusaegses Euroopas viis reformatiooni ja muudegi põhjapanevaid uuendusi toonud liikumisteni, jättes omakorda jälje kogu maailma hilisemale ajaloole. Ammugi siis on siin, Lääne- ja Ida-Euroopa piiril, põhjust jälgida meie vendade-õdede juubeliaastat.

Ortodoksses idas ei tekkinud sisemisi eeltingimusi millekski usupuhastuse taoliseks. Mõni ketserlik liikumine, nagu Venemaa juuditsejad, oli, kuid ei saanud kunagi nii valdavaks kui reformatioon läänes. Kuid kuna lõunapoolsemaid Ida-Euroopa ja Lähis-Ida alasid valitses Osmani impeerium ja Vene aladel oli haridus ja teoloogiline mõte nõrgalt arenenud, hakkas kokkupuutel usupuhastuse ja vastu-usupuhastuse õpetustega muutuma

ka ida teoloogia, kirikukunst ja palju muud. See ei tähenda, et kuigivõrd oleks öeldud lahti oma usu kesketest õpetuslausetest või liturgilistest kommetest (uniaadiliikumine sai küll esimesega teatud piirini hakkama), kuid pikkamisi võeti alates XVI sajandi lõpust omaks läänes kujunenud haridussüsteem ja koos sellega paljuskki ka teoloogia põhimõisted ja mõtteviis.

Pika ja keerulise protsessi tulemusena võttis kristlik ida üle väga palju lääne konfessionidest. Vähem otse protestantismist (näiteks kirikukorralduse muutus Peeter I ajal Venemaal, kui patriarhi asemel seati mõne protestantliku Saksa riigi eeskujul sisuliselt keisrile alluv püha sinod), enam kaudselt vastu-usupuhastuse mõjutusel, alguses eriti Poola-Leedu riigis. Ka hiljem avaldasid oma mõju läänes, sh protestantismis levinud liikumised ja ideed, näiteks pietism.

Ka Eesti oludes on ilmne usupuhastuse mõju kogu kultuurile, eriti haridusele, kirjaoskusele ja sellest tulenevatele ühiskondlikele nähtustele. Kui võrrelda näiteks Pihkva kubermangu koosseisu kuulunud setu rahvastikku, siis kirjaoskamatuid oli seal Eesti Rahvariigi algusaastatel ligi 50%, samas kui endiste Eesti- ja Liivimaa eestlaste seas oli see alla 4%. Üldharidus polnud kättesaadav mitte ainult luterlastele, vaid ka apostlik-õigeusklikele eestlastele. Pärast 1840-ndate usuvahetusliikumist oli enesestmõistetav, et õigeusklikele asutati oma koolid, trükiti oma kirjandust ja jumalateenistusi hakati tõlkima maakeelde. Venemaal aga näiteks jäi enamusele maarahvastikust veel XIX sajandi lõpuni kirjaoskamatuks.

Nõnda ongi usupuhastus õigeusklikele olulisem ja huvitavam just oma kaudse, kultuurilis-ühiskondliku mõju tõttu. Reformaatorite erilised õpetuslikud seisukohad – ja need olid ühisosast hoolimata Lutheril, Zwinglil ja teistel paljuskki erinevad – kuuluvad samas pigem ennekõike oma aega ja oludesse. Meil on tuttavam luterlus, kuigi mitme vabakiriku õpetusse ja ellu on just kalvinism jätnud sügavama jälje. Samas on kõik protestantlikud kirikud, isegi küllalt alalhoidlikud, usupuhastusest peale käinud maha pika tee ja vahel on algsed usutõed nüüdseks juba raskesti ülesleitavad.

Reformatsiooni konkreetsemaid õpetusi peab mõistma just hiliskeskajegse katoliikliku skolastika taustal. Tänapäevaks on katoliku ja luterlikud kirikud jõudnud küll isegi nii keskses küsimuses kui õigeusklikust õpetuse „põhitõdedes üksmeelele” (ja selle kohta on koostatud ka ühisavaldus). Õigeusu teoloogia on umbes möödunud saja aasta jooksul teinud aga läbi põhjaliku uuestisünni, taasavastades ja loovalt tänapäevaga kohandades I aastatuhande õpetuslikke arusaamu ja praktikaid. Nii pole me enam seotud XVI–XIX sajandi suundadega usuõpetuses, mis tuginesid paljuskki reformatiooni ja vastureformatsiooni arusaamadele. Ehkki meie kirikute, teoloogide ja koolkondade seas ei valitse täielik üksmeel selles, kuivõrd ja mis osas säilitada uusaegset pärandit, võime siiski pidada nüüdsel ajal katoliiklaste ja protestantidega dialoogi omaenda teoloogilistest eeldustest lähtudes ja viia nõnda ellu eri traditsioonide tõeline kohtumine.

Et eelnev poleks liiga üldsõnaline, toome paar näidet õpetuslike põhimõistete erinevuste kohta. Nii eeldab Martin Lutheri ja teiste usupuhastajate loosung *sola Scriptura* ehk usuõpetuse ja -elu aluseks olgu ainult pühakiri seda, et pühakiri ja püha pärimus (traditsioon) oleksid kaks eraldiseisvat „usuallikat”, mida saab teineteisest lahutada või eri moel seostada. Isegi kui algselt tähendas see hüüdlause pigem toetumist ainult piiblile, vastandina skolastikute aristotellikule traditsioonile, hakkas ta peagi tähendama kogu kirikupärimuse eitamist või vähemat tähtsustamist. Vastukaaluks õpetas katoliiklik teoloogia, et kiri ja pärimus on usu kaks „sammast”. Uuem idakiriku teoloogia on aga naasnud varajase arusaama juurde, et pühakiri ja püha pärimus on lahutamatud, ühe asja kaks külge. Eriti puudutab see Uue Testamendi ja pärimuse läbipõimitust, sest ristikogudus sündis ju ammu enne, kui uue seaduse raamatud kirjutatigi ja praeguse kogumikuna ühte liideti. Esimestel sajanditel räägiti pigem pühakirjast Vana Testamendi mõttes ja evangeeliumist (=rõõmusõnumist Kristusest), mis oli kokku võetud kiriklikku „usureeglisse” (*regula fidei*). Kuid kumbagi mõistet ühe, jätkuva Jumala ilmutuse edasikandjana. Nõnda ei saa me valida Kirja ja Pärimuse vahel ega isegi rääkida kahest allusambast, vaid usume ühtainust Jumala päästesalasuse lahtirullumist ning selle väljendumist piibli raamatute ja pärimuse eri elementide kaudu.

Tõsi, püha pärimuse täielikku kõrvalejätmist Luther ja enamik reformaatoreid ei kavatse nudki. Vanu kirikuisasid loeti ja kasutati teoloogias omajagu. Kuid peamiseks seati evangeeliumi keskne sõnum – õigeusklikustamine või mida keegi oluliseks pidas, kõiki traditsioonilisi tõlgendusi hinnati ennekõike selle valgusel.

Teiseks näiteks võikski tuua sellesama õpetuse õigeusklikustamine saavutamiseks *sola fide* („ainult usust”) ja *sola gratia* („ainult armust”). Teisisõnu arusaama, et inimene saab õigeks ainult usust, mitte usu ja heade tegude kaudu, nagu on (väga lihtsustatult) roomakatoliku usundi seisukoht. Õigeusu ehtsamale pärimusele pole jällegi omane eraldada selle „salasuse” toimimises usku ja tegusid, inimese tegusid ja Jumala armuväge, või kui, siis väga tinglikult ja ainult mõnes seoses. Meie arusaam on ju pigem, et Jumal on teinud päästetöö ja inimene vastab sellele oma võimeid ja tahtmist mööda. Inimene vastab nii usu kui ka tegudega: teod põhinevad usul ja usk saab elavaks tegudes. Samuti on armu ja tegude teemaga: muidugi, ühtpidi ei saa inimene kuidagi end üksi päästa, taevariiki välja teenida. Samas on Jumal alati valmis inimese usku, armastust ja tegusid vastu võtma: „Ta tahab, et kõik pääseksid ja tuleksid tõetundmisele”. See pääsemine eeldab Kristuse ihu, Tema Koguduse elavaks liikmeks olemist ja pühade salasuste (sakramentide) osadust. Kuid ristitud ja kristlikku elu elavale inimesele on Issanda armu ukseid alati lahti; ka see, kes pole veel Püha Kiriku liige, saab tunda Tema puudutust ja hakata täie osaduse poole pürgima. Kui vahel tundubki, et Jumal oleks nagu meist kaugel, et hinges otsekui poleks armu, siis on see kas Jumala „kasvatuslik” vahend meie pääsemise heaks (näiteks kõrkuse kärpimiseks)

või meie endi suletus Tema toimele. Üldine põhimõte on aga see, et iga ristiinimene, kes südamest Kristust järgib usust, palvest, salastes ja heategudes, ei jää armust ilma.

Meile on see kõik nii teoorias kui ka praktikas tuttav ja enesestmõistetav. Kuid peamiselt pühast Augustinist lähtuva (ja aja jooksul veel enam rõhutatud) arusaama järgi on pattu langenud inimene niivõrd Jumalast võõrdunud ja Tema viha all, et ei suuda ise enam midagi oma pääsemiseks teha. Jumal üksi võib mõista ta Kristuse lunastustöö ja teenete kaudu õigeks, kui ta Jumala armu kogeb ja lunastusse usub. On arusaadav, et nende eelduste raames leidis Luther usu kaudu armu vastuvõtmises vabanemise tollases usuelus domineerinud teenetekogumise mõtteviisist. Kuid idakirik vaatab kogu asjale teistmoodi. Nimelt on inimeses ka pärast muistset pattulangemist säilinud vaba tahe ja võime Jumala poole pöörduda, ehkki need on nõrgenenud. Seetõttu on mõistetav, et Jumal teeb kõik inimese päästmiseks ja enese osadusse tagasikutsumiseks, ootab aga ka inimeselt vaba vastust, oma tahte kooskõlastamist Tema tahtega. Meie usuõpetuse seisukohalt pole siis võimalik rangelt eraldada usku ja tegusid või inimese tegevust ja Jumala armuväge. Peamine pole õigeusklikustamine juriidilise aktina, vaid pigem õigeks või pühaks ja isegi jumalikuks saamine, nagu meie teoloogias kasutatud julge väljend ütleb. See kõik toimub Jumala ja inimese koostöös, sünergias, kuigi tihti peale tunneme ja rõhutame üksnes Jumala osa – seda kõrkuse ja eneseküllasuse vältimiseks.

Need teemad ei ole tänapäeval ehk enam nii teravad kui varem, kuigi kuuluvad endiselt kesksete õpetuslike küsimuste hulka. Kokkuvõtteks ei pea usupuhastust vaatama mitte niivõrd kristlasi lahutava probleemina, kuivõrd ajaloolise nähtusena, mis pole jälgi jätnud vaid sellest võrsunud kirikutele, vaid kogu Euroopa kultuurile. Usupuhastus pole midagi, mille seisukohti peaks tänapäeval raevukalt kaitsma või ümber lükkama, vaid mida võime praeguse ajalise vahemaa tagant rahulikult ja asjalikult tundma õppida ja mõista püüda.

Apostlik-õigeusk pole läbi elanud reformatiooni, ehkki, nagu öeldud, on teatud „juurte juurde tagasi pöördumine” uuemal ajal aset leidnud ja muidugi on mitmesuguseid vähemaid muutusi toimunud kirikus alati. Usume siiski, et terved, ülesehitavad muutused toimuvad meil kirikuterviku raames, sinodaalsel juhtimisel ja varasemale pärimusele toetudes. Ent igal ajahetkel peab kiriku teadvus (ja inimesed selles) endalt küsima mitte üksnes: kas me hoiame hästi meie kätte usaldatud õpetuse ja usuelu vara, vaid ka: kas me jagame seda, kas see on meie käes alati noorenev vara (nagu püha Irine'i kiriku pärimuse kohta on öelnud), või hoiame seda pigem nagu sügavkülmutis, nii et ta on inimestele raskesti kättesaadav ja omaks võetav. Seda ja paljusid muid küsimusi pole paha endalegi kirikus esitada, vaadates osade meie lääne vendade pärimuse muistselt teelt ehk vahest kõrvale kaldunud, ent siiski siirast otsimisvaimust ja innust kantud viiesaja-aastast teekonda.

1 Kuigi mõned ütlevad, et sõna „usupuhastus” ei sünni kasutada, et usku ei saa puhastada, jään siin sellele kui väljakujunenud tehnilise termini juurde. „Reformatsioon” ega mingi muu pole ka tingimata erapooletu väljend. Pealegi ei pruugi „puhastus” tingimata seostuda millegi meeldivaga (vrd „poliitiline puhastus”).

Фото: Геннадий Барinov

„ДАЖДЬ МИ СЕГО СТРАННАГО, ИЖЕ НЕ ИМЕЕТ, ГДЕ ГЛАВЫ ПОДКЛОНИТИ” (из богослужения Великой пятницы)

С первых дней жизни младенец Иисус был вынужден находиться в изгнании (Мт 2:13-23). Ирод вознамерился убить Младенца, а с ним и всех новорожденных в Иудее. Он был убежден, что, действуя таким образом, он удержит свою власть и трон, а также сохранит поддержку римского императора, от которого зависел. Спасаясь от гнева Ирода, Иосиф вместе с Марией и Младенцем отправился в изгнание в Египет.

Я не намерен здесь анализировать фактические причины поведения Ирода, хочу лишь напомнить, что подобные решения на протяжении истории заставляли покидать землю своих предков целые народы. То же самое происходит и в наши дни. Верно, что эмиграция как явление существовало всегда, с тех пор, как существует род человеческий. Исходя из этого, я хотел бы вместе с вами, дорогие читатели, подробнее рассмотреть вопрос принятия изгнанников, беженцев и мигрантов. Особенно сегодня, когда этот вопрос напрямую касается Эстонии согласно указаниям Европейского Союза.

В главе 19 циркулярного письма Святого и Великого Собора Православной Церкви, прошедшего в этом году на Крите, можно прочесть следующее: „Современный миграционный кризис, имеющий политические, экономические и экологические причины, постоянно углубляется и находится в центре мирового внимания... На протяжении своей истории Церковь всегда была на стороне трудящихся и обремененных (Мт 11:28).”

В нашем, все более светском обществе, которое явно отходит от евангельских ценностей, в котором каждый старается жить обособленно, становится очевидным, что каждый чужестранец может почувствовать на себе особое по отношению к нему недоверие. Даже если его не отталкивают с враждебностью, он наталкивается на холодное равнодушие, что может сделать его отверженным в остающемся для него закрытом обществе.

Можно подумать, что этот чужак, этот человек, абсолютно для меня посторонний, представляет собой „опасность”, а не „богатство”, не „крайне необходимую предпосылку”, чтобы мне создать и понять себя, обратиться

к самому себе через обоюдосторонние отношения. В самом деле, опыт познания инакости ценен, поскольку позволяет построить такое общество, в котором мы можем жить вместе, опираясь на общие цели, уважая многообразие, которое, в свою очередь, основывается на уважении основных свобод.

Pögenemine Egiptusesse. Kopti ikoon.

К сожалению, чувствуется, что в настоящее время „жизнь в сообществе, уважающая многообразие” во многих местах стала трудным вызовом, учитывая риск терроризма, экстремистского исламизма и религиозного фундаментализма. Осознавая подобные риски, в западном, а также в нашем обществе укореняется тенденция и желание оттолкнуть от себя чужого, отличного от нашего национального сообщества человека. Мы склонны слишком быстро забывать то обстоятельство, что от того, как государство принимает иностранцев с их особенностями, государство становится таким, каким оно является. Всякий раз, когда общество демонстрирует экстремизм, популизм и ксенофобию ко всем людям иного склада, оно выделяет яд, разъедающий его самого.

Без сомнения, большое количество стран в настоящее время «идут по лезвию ножа», т.е. переживают политические кризисы, диктатуру, войны, хроническую нехватку продовольствия, причиняемую распространяющимся повсюду голодом, обусловленные бедностью испытания, одной из причин которых все явственнее выступают изменения климата, а также все ускоряющаяся, вызванная отчаянием эмиграцию. Несомненно, количество беженцев и иммигрантов, которых страна способна принять и интегрировать, имеет свои пределы. Естественно, не следует доказывать свой ангельский характер отказом от любой политики в отношении беженцев и от борьбы с преступными организациями, но, в то же время, нельзя считать проступком обязанность проявлять гостеприимство и солидарность.

Также будет уместным напомнить, что Церкви не могут уклоняться от встреч и диалога с новыми социаль-

ными и культурными реалиями нашего мира, например, такими, которые создают как культурная, так и религиозная многочисленность и многообразие. В противном случае Христианская Церковь отрицала бы свою собственную природу и задачу, предала бы свою сущность и самосознание.

К счастью, у наших Церквей есть силы в чужеземце, беженце и иммигранте увидеть образ Христа, есть понимание того, что каждый человек — мужчина и женщина — создан по образу Божьему, что человека нельзя оценивать только по его способности к труду, чтобы удовлетворить наш „круговорот потребления”!... То, что необходимо и следует изменить, так это образ мышления, общий настрой к иммигрантам и беженцам. Но это невозможно сделать лишь экономическими и юридическими предписаниями.

Внимательное прочтение „Притчи Судного дня” (Мт 25:35-45) доказывает нам, что критерий, на основании которого над нами вершится суд, является определяющим для нашего вхождения в Царство Божье, и критерий этот — наше обхождение с самыми убогими, особенно с чужаками. „Я был странником, и вы приняли Меня” (строфа 35). В строфе 40 того же писания Христос настаивает на том, что «как мы сделали это одному из сих братьев Моих меньших, то сделали Ему». Христос не удовлетворяется в данном случае тем, что дает нам строгое распоряжение в пользу самых меньших, Он идет многим дальше, отождествляя себя с самыми меньшими, самыми бедными, самыми пропащими. Служа им, мы служим самому Богу.

Таким образом, изменение образа мышления заключается в том, что мы должны постоянно прикладывать душевные усилия, для чего крайне необходимо открыть для себя другого человека в его, без сомнения, пугающей, но требующей участия инакости. Наш христианский долг заключается в том, чтобы провозгласить и учить вместе с Церковью, что речь идет не об обращении другого человека, а, прежде всего, об обращении нас самих... Изменить

образ мышления означает пойти на встречу другому человеку, несмотря на опасность быть взаимно уязвленным.

Нам хорошо известно, что другой человек всегда другой, всегда отличается от нас. Конечно, это отличие раздражает; оно может даже стать невыносимым, но, в то же время, может нести в себе богатство культурного разнообразия. Поэтому крайне важно не упустить возможность, благодаря живой связи с другим человеком, своим ближним, чтобы он перестал быть в наших глазах „тем, кто пытается нас обмануть, извлечь из нас пользу”, а стал бы человеком, любимым Богом, богатым своей историей, культурой, сознанием, верой, с которым мы, несмотря ни на что, стремимся встретиться, которого стремимся узнать, которому хотим служить.

В конце я хотел бы представить вам для размышлений, скорее, для обдумывания выдержку из текста, автором которого является журналист, поэт и писатель албанского происхождения Газменд Капланни: „В первые годы жизни на чужбине тебе льстят и придают усердия комплименты за каждое твое высказывание. Но с какого-то момента это начинает тебя угнетать. А когда ты уже готов состариться в стране, в которую эмигрировал, это начинает тебя, в конце концов, раздражать, поскольку возникает чувство, что, несмотря на наилучшие намерения, твой собеседник слушает тебя не из-за того, что ты говоришь, а из-за твоего происхождения, имени и цвета кожи” (из книги „Je m'appelle Europe/Меня зовут Европа”, Париж, 2013, стр. 150).

Жалкий и холодный хлеб, в котором Мария и Иосиф искали убежища, является образом истинного Бога, который является нам облаченным не в мощь и богатство, а в образе бедного и слабого Бога, похожего на каждого из нас. Вест о рождении Христа адресована каждому человеку, каким бы он ни был. Особенно тому большому числу мужчин, женщин и детей, которые ежедневно, в крайне опасных условиях, ступают на многотрудный путь к свободе. И эта вест говорит лично каждому, без различия происхождения, расы, цвета кожи и веры: „Бог любит и тебя! Ты тоже ценен в Его глазах. Бог призывает и тебя отправиться в путь и найти веру в себя! Ты тоже близок к Богу и Бог близок к тебе!”

Пусть Новый, 2017 год, станет для всех нас годом здоровья, успехов и радости, — радости сохранения мужества, несмотря ни на что; радости любить так, как любил Христос, радости противостоять испытаниям вместе с Ним. Словом, радости жить под сенью духа Его любви.

† Стефан,
митрополит таллиннский
и всея Эстонии

Патриарх Варфоломей: Апостол и визионер

Протопресвитер Джон Криссавгис

Многие знают святейшего патриарха Варфоломея благодаря его тесным отношениям с Папой римским. Важен тот факт, что он первым из патриархов присутствовал на вступлении на престол Папы Франциска в марте 2013 года. Особенно приятно осознавать, что патриарх Константинопольский не является ни главой государства, ни политическим вождем, у него также нет той абсолютной власти в своей церкви, подобной той, которой обладает Папа римский. Он является духовной личностью, чья задача заключается в продвижении единства Церкви и в председательстве на встречах православных церквей.

Нынешнему верховному пастырю удалось превратить относительную политическую слабость своей должности в невидимую силу. Он представил убедительное духовное видение и последовательно, с большой моральной силой выступал в мире, жаждающим истинности и устойчивости. Таким образом, он стал убежденным защитником исконных учений ранней церкви, а также популяризатором богатого богослужебного наследия восточной церкви в мире.

В то же время он активно несет в современный мир древнее предание

Церкви, ведя, а иногда и втаскивая православную церковь в XXI век. Наиболее ярким примером этого стало проведение прошлым летом на острове Крит созванного им Святого и Великого Собора Православной Церкви, – первого за тысячу лет! Это было по-настоящему успешное мероприятие, несмотря на противостояние, из-за которого некоторые представители церквей на Собор не явились. Но Собор все равно стал важным шагом, объединившим зачастую замкнутые на себе церкви.

Должность нашего святейшего патриарха отражает многовековую историю Вселенского Патриархата. Известный английский историк, сэр Стивен Рансиман сказал, что наибольшим достижением Константинопольского патриархата является то, что, несмотря на многовековое унижение и неодобрение, он всегда оставался огромной и живой духовной силой для всего мира. Несмотря на тот факт, что вселенский Престол является одним из немногих центров православия, который не поддерживается ни государственной властью, ни большинством местного населения; что, как первый престол, он далеко не обладает такой властью, деньгами и рычагами влияния, как Ватикан или другие православные церкви в мире, однако он существует при различных обстоятельствах на протяжении уже 1700 лет...

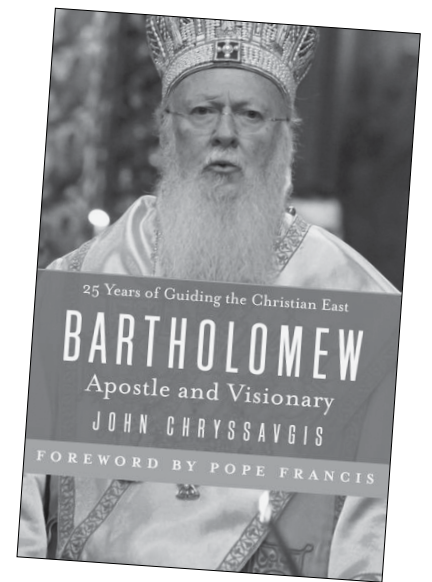
Все это предоставляет Варфоломею хорошую основу для провозглашения вечных ценностей, основанных на православной духовности. Он продвигает межцерковный диалог в эпоху столкновения культур, свободу вероисповедания и права человека в мире, в котором эти права нещадно попираются или безответственно отрицаются, а также экологическое мышление и справедливость в обществе, в котором властвует потребительство.

После того, как патриарх Варфоломей провозгласил, что экологическая этика должна опираться на

духовные принципы, его по праву стали называть «зеленым патриархом». Именно за смелую инициативу «считать защиту окружающей среды духовной обязанностью» журнал Times включил его в число самых влиятельных людей в мире.

На поприще 270-го архиепископа Константинопольского он также продвигал многие другие области деятельности на протяжении четверти века своего служения, которое было превышено по длительности лишь тремя его предшественниками. Он продолжил или начал богословские диалоги с другими христианскими церквями. Он посетил мусульманские страны, в которых до него не бывал ни один православный патриарх. Он общался с политиками и многими организациями по важным темам: бедность, мир, меньшинства, беженцы, – и многократно подчеркивал, что путь к Богу пролегает лишь через наших ближних.

Как увлеченная, обаятельная, открытая, сочувствующая, но обла-

дающая твердым характером личность, Его Святейшество незаметно, но последовательно стал «вселенским вождем в прямом смысле этого слова», как сказал Почетный Папа Бенедикт XVI.

Сокращенная публикация с портала World Religion News (<http://www.worldreligionnews.com>)

Дорогой народ Эстонии!

В канун Рождественских праздников и Нового, 2017 года, мы вспоминаем наполненный заботами уходящий год. Мы благодарим Бога за Его милость, за все добро и удачи, которых мы удостоились.

Иисус Христос является в этот погрязший в грехах мир, чтобы своим рождением принести новый закон, новую заповедь любви. Согласно своему обету, Он вселяется в нас, как в Божий храм, даря нам силы для

любви. «Заповедь новую даю вам, да любите друг друга, как Я возлюбил вас! (Евангелие от Иоанна, 13:34)». С такими словами обратился Христос к своим апостолам, и через них – ко всему миру.

Каждый из нас призван посредством своей жизни и дел признать эту заповедь Господа. Так же, как Бог показал нам пример подлинной любви и прощения, мы призваны быть милосердными и великодушными к ближним. Поскольку мы созданы по образу и подобию Божьему, то должны доказать дарованное нам Богоподобие своей жизнью. Таким

образом, мы ощущаем присутствие Бога и его деяний в нашем мире.

Наша жизнь – дар Божий. Мы хотим, чтобы каждый из нас в предстоящем году смог углубиться в себя, исправить свой нрав и духовно очиститься. Жизнь становится краше, когда мы поступаем так, как этого ждет от нас Бог, – следуя его наказам, живя жизнью прихожанина Святой Церкви и бережно храня наследие предков. Добрые дела – это дела, несущие в нашу жизнь благодать.

Так пойдем навстречу дарующему жизни обновление и новую надежду

ду празднику, свидетельствующему о присутствии Бога! С радостью обратим наш взгляд на Вифлеемские ясли и попросим у новорожденного Младенца, Бога, ставшего человеком, чтобы Он в будущем году вел нас по пути милосердия, мира, дружбы, благожелательности, справедливости и доверия.

Счастливого Рождества и благословенного Нового, 2017 года!

Совет Церквей Эстонии

EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU

МЫСЛИ К ГОДОВЩИНЕ РЕФОРМАЦИИ

Протопресвитер Маттиас Палли

31 октября будущего года минуют пять веков со дня, в который Мартин Лютер прибил к дверям церкви в Виттенберге свои 93 тезиса. Является ли данная история правдивой или нет, но эту дату считают началом реформации или «очищения веры». Так или иначе, празднование годовщины реформации у нас и за рубежом уже началось, и, тем или иным образом, касается всех нас. Хотя реформация напрямую не была связана с восточной церковью, все же она оказала свое влияние, особенно в нашей стране, в которой подавляющая часть коренного населения на протяжении четырех столетий была протестантами, а именно лютеранами.

Неважно, как оценивать реформацию, в любом случае мимо нее, как общественного и культурного фактора в истории Европы, в том числе, Эстонии и других частей света, нельзя пройти. Правильнее было бы говорить не об одной, а ряде реформаций: лютеранской, анабаптистской, кальвинистской и даже католической. Хотя последнюю обычно называют контрреформацией, она была отдельным и положительным явлением, а не всего лишь ответом на протестантское движение. Ведь произросла же реформация из призывов очистить церковную жизнь от пороков, звучавших среди католиков на протяжении столетий. Обязательно следует отдельно рассмотреть непосредственный ход реформации, поучения и позиции реформаторов и т.д., а также ее косвенное влияние, особенно на образование и образ мышления.

Православные обычно говорят, что реформация их не затронула, что в восточной церкви не было ни предпосылок, ни необходимости что-то реформировать подобным образом. Во многом это верно, но, во-первых, очевидно, мы имеем дело с развитием в рамках западноевропейской культуры, которое не родилось на востоке по многим причинам, и, во-вторых, как уже было сказано, косвенное воздействие реформации на православные церкви было все же весьма ощутимым. Потом, столь основательные преобразования внутри одного вероисповедания, (если попытаться посмотреть на христианство несколько со стороны), известные в других местах, – например, появление салафизма в исламе, или зарождение нового, камакурского буддизма в Японии, довольно редки. Стечение определенных условий в раннем периоде новой истории в Европе привело к реформации и

прочим основополагающим движениям, наложившим, в свою очередь, отпечаток на всю последующую мировую историю. Тем более, здесь, на границе между Восточной и Западной Европой, есть причины, чтобы следить за юбилейной годовщиной у наших братьев и сестер.

На православном Востоке не сложились внутренние условия для подобной реформации. Были некоторые еретические движения, например, как жидовствующие в России, но они не стали столь обширными, как реформация на Западе. Поскольку в южных регионах Восточной Европы и Ближнего Востока правила Османская империя, а на российских территориях образование и богословская мысль были развиты слабо, под влиянием контактов с реформаторским и контрреформаторским учением стали также меняться восточные богословие, церковное искусство и многое другое. Это не означает, что произошло хоть какое-либо отступление от основополагающих принципов учения или литургических обрядов (движение униатов, однако, дошло с основополагающими принципами до известной границы), хотя постепенно, с конца XVI века, была принята сложившаяся на Западе система образования, а вместе с ней и многие богословские принципы и образ мышления.

В результате длительного и сложного процесса христианский Восток перенял очень многое от конфессий Запада. При этом меньше непосредственно от протестантизма (например, организация церкви в России изменилась во время Петра, когда вместо патриарха был поставлен, по примеру протестантской Германии, подчиняющийся царю Священный Синод), и больше косвенно, под влиянием контрреформации, вначале в Речи Посполитой. Позднее оказали свое влияние распространившиеся на Западе, в том числе, в протестантизме движения и идеи, например, пиетизм.

В Эстонии также ощущалось явное влияние реформации на всю культуру, особенно на образование, грамотность и вытекающие отсюда общественные явления. Если сравнить, например, народность сету, входившую в Псковскую губернию, то в первые годы Эстонской Республики безграмотных среди сету насчитывалось около 50%, в то время как среди бывших эстонцев, проживавших в бывших Эстляндии и Лифляндии, безграмотных было менее 4%. Общее образование было недоступно не только лютеранам, но также и православным эстонцам. После движения перемены веры 1840-х годов для православных начали учреждать школы, печатать литературу и переводить богослужения на эстонский язык. В России

же большая часть сельского населения оставалась безграмотной еще до конца XIX века.

Таким образом, реформация для православных была важнее и интереснее по причине ее косвенного социально-культурного влияния. Особые дидактические воззрения реформаторов – которые, несмотря на общее у Лютера, Цвингли и других, во многом отличались – принадлежат, прежде всего, своему времени и обстоятельствам. Нам лучше известно лютеранство, несмотря на то, что на ряд учений и жизнь независимой церкви более глубокий отпечаток наложил кальвинизм. В то же время все протестантские церкви, особенно достаточно консервативные, после реформации прошли длинный путь, и их изначальные догматы в настоящее время отыскать довольно тяжело.

Конкретное учение реформации следует понимать на фоне католической схоластики позднего средневековья. К настоящему времени католические и лютеранские церкви пришли к единому пониманию догматов в учении об искуплении (о чем даже составлено совместное заявление). Православное богословие на протяжении примерно прошедшего века претерпело настоящее возрождение, вновь открыв и приспособив к сегодняшнему дню дидактическое понимание и практику I тысячелетия. Так, мы более не связаны с направлениями XVI–XIX веков в вероучении, которые во многом основывались на представлениях времен реформации и контрреформации. Хотя между нашими церквями, богословами и школами нет полного единодушия в том, в какой степени и части следует сохранять наследие новой истории, мы все же можем сегодня вести диалог с католиками и протестантами, исходя из собственных богословских предпосылок, и претворять в жизнь подлинную встречу различных традиций.

В дополнение к вышесказанному приведем пару примеров различий, существующих между основными положениями учений. Так, лозунг Мартина Лютера и других реформаторов *sola Scriptura* / *только Писание* (т.е. основой вероучения и религиозной жизни должно быть только Священное Писание) предполагает, что Писание и Священное Предание (традиция) составляют два отдельных «источника веры», которые можно отделить друг от друга или связать различными способами. Даже если вначале этот лозунг означал, скорее, опору только на Библию, в противовес традиции Аристотеля схоластиков, вскоре он начал означать отрицание Священного Предания в целом или умаление его значения. В противовес этому католическое богословие учило,

что Писание и Предание являются двумя «столпами» веры. Новое богословие восточной церкви примкнуло к более раннему пониманию, заключающемуся в том, что Святое Писание и Священное Предание неразделимы и составляют две стороны единого целого. Особенно это касается взаимного переплетения Нового Завета и Священного Предания, поскольку христианский приход родился намного раньше, чем были написаны и объединены в виде сборника книги Нового Завета. В первые века говорили о Священном Писании (в смысле Ветхий Завет), и о Евангелии (благая весть о приходе Христа), которые были обобщены в церковное «правило веры» (*regula fidei*). Хотя их обоих понимали как средство передачи продолжающегося явления Бога. Таким образом, мы не выбираем между Святым Писанием и Священным Преданием, и не ведем речь о двух столпах веры, а верим в таинство спасения через Бога единого и его проявление через библейские книги и различные элементы Священного Предания.

Правда, Лютер и большинство реформаторов не намеревались полностью отойти от Священного Предания. Труды древних отцов церкви читали и довольно часто использовали в богословии, но при этом отдавали главенство центральной вести Евангелия – искуплению, или тому, что каждый считал основным, – все традиционные толкования оценивались в этом ключе.

В качестве второго примера того же учения об искуплении можно привести *sola fide* («только верой») и *sola gratia* («только благодатью»). Иными словами, понимание того, что человек становится праведным только посредством веры, а не веры и добрых дел, как считает (в упрощенном виде) римско-католическая церковь. Для подлинного православного предания опять-таки несвойственно отделять для действия этого «таинства» веру от дел, поступки людей и силу Божьей милости; если же такое разделение имеет место, то очень условное и лишь в определенной связи. Наше понимание заключается, скорее, в том, что Бог совершил дело спасения, а человек соответствует этому по мере своих сил и воли. Человек отвечает как верой, так и делами: дела основываются на вере, и вера претворяется через дела. То же самое относится к благодати и делам: конечно, с одной стороны, человек не может себя самостоятельно спасти, заслужить Царство Небесное. В то же время, Бог всегда готов принять веру, любовь и дела человека: «Он хочет, чтобы все спаслись и познали истину». Это спасение предполагает, что человек является членом Тела Христова, Его Церкви, и приобщается Святым таинств. Для крещеного

и соблюдающего христианский образ жизни человека врата Господней благодати всегда открыты; также тот, кто пока не является членом Святой Церкви, может ощутить Его прикосновение и может стремиться к полному приобщению. Если же иногда кажется, что Бог далек от нас, что в душе якобы нет любви, то это – или «воспитательное» средство Бога во благо нашего спасения (например, для борьбы с высокомерием), или наша собственная закрытость к Его воздействию. Общий принцип заключается в том, что каждый крещеный, всем сердцем следующий за Христом в вере, молитвах, таинствах и добрых делах, не останется без благодати.

Все это знакомо и понятно нам как в теории, так и на практике. Хотя в понимании Святого Августина (с течением времени ставшего еще более выраженным) погрязший в грехе человек настолько отдалился от Бога, столь подвержен Его гневу, что сам уже не способен ничего сделать для

своего спасения. Только Бог может помиловать его через искупление и заслуги Христа, если он познает милость Божью и верит в искупление. Понятно, что в рамках этих предположений Лютер через веру в принятие благодати освободился от идеи накопления заслуг, доминирующей в религиозной жизни того времени. Но восточная церковь смотрит на это иными глазами. В частности, в человеке, также после древнего грехопадения, сохранилась свободная воля и способность обратиться к Богу, хотя и в ослабленном виде. Поэтому понятно, что Бог делает все для спасения человека и приобщения его к Богу, но Он также ждет от человека свободного ответа, согласования своей воли с волей Божьей. По нашему вероучению, невозможно строго отделить веру от дела, или дела человека от милости Божьей. Главное – это не искупление как юридический акт, а скорее, становление праведным или святым и даже божественным согласно смелому выражению в нашем богосло-

вии. Все это совершается в сотрудничестве, в синергии Бога и человека, хотя зачастую мы ощущаем и подчеркиваем в этом только долю Бога во избежание высокомерия и самодовольства.

Эти темы сейчас утратили былую остроту, хотя по-прежнему входят в число центральных дидактических вопросов. В конечном счете, на реформацию следует смотреть не столь как на решение проблем христиан, а, скорее, как на историческое явление, повлиявшее не только на выросшие из него церкви, но на всю европейскую культуру. В настоящее время нет необходимости отстаивать или опровергать воззрения реформации; по прошествии времени мы можем спокойно изучать реформацию и стараться ее понять.

Православие не переживало реформации, несмотря на то, что, как было сказано, в новое время имел место определенный «возврат к корням»; также в церкви всегда происходили

различные небольшие изменения. Но мы верим, что здоровые, конструктивные изменения происходят у нас в рамках цельной церкви, под руководством синода и с опорой на древнее предание. В любой момент церковное самосознание (и люди в нем) должно задаваться не только вопросом, – хорошо ли мы храним вверенное нам учение и достойные религиозной жизни, но также спрашивать себя: делимся ли мы им, является ли это наше достойное постоянно омолаживающимся (как сказал о церковном достоинстве святой Ириней), или мы храним его в «глубокой заморозке», из-за чего оно становится тяжело доступным для людей, и людям становится сложно признать его своим. Эти и многие другие вопросы было бы неплохо задать в собственной церкви, устремляя взгляд на пятисотлетний путь, пройденный нашими западными братьями, пусть и с отклонениями от пути древнего предания, но полный воодушевления и духа искренних поисков.

Если хочет Бог...

Жила однажды одна старая женщина, которая постоянно поднимала

глаза к небу, особенно, если случилось что-нибудь хорошее, говоря при этом: «Слава Богу!», – и при этом в ее голосе все время звучала искренняя благодарность Создателю.

Рядом с ней жил один богч, который всякий раз, когда проходил мимо дома этой очень бедной старой женщины, слышал, как оттуда доносилось благодаренье: «Слава Богу!».

Вначале от не обращал на это особого внимания, но со временем это стало его раздражать. «Как такое возможно, что эта бедная старуха постоянно благодарит Бога?»

Однажды, когда он вновь услышал, как бедная женщина сказала: «Слава Богу!», – он так рассердился, что позвал слугу и попросил его пойти в лавку неподалеку и купить две корзины вещей. «Отвези их этой старухе и, когда она у тебя спросит, от кого они, скажи ей, что все эти вещи ей послал сам черт».

Сказано – сделано. На следующий день пошел слуга в лавку, наполнил две корзины доверху всякой всячиной и понес их к старой женщине.

Когда они пришел к порогу ее дома и постучал в дверь, то услышал, как

женщина сказала: «Слава Богу!».

Слуга нетерпеливо вошел в дом и поставил корзины на пол. «Спасибо Вам, господин!», – сказала женщина. Слуга спросил: «Знаешь ли ты, старая, кто прислал тебе эти вещи?»

«Нет, сынок, это не важно. Если Бог захочет, то даже сатана распространится у Его ног, чтобы служить Ему», – сказала женщина и забрала корзины.

Текст был опубликован на греческом языке, на портале „ΕΚΚΛΗΣΙΑ ONLINE” (<http://www.ekklisiaonline.gr>) 27. X. 2016

Kristuse sündimise püha. Reomäe Püha Eelkäija Skiita ikoonikoda. 2014.

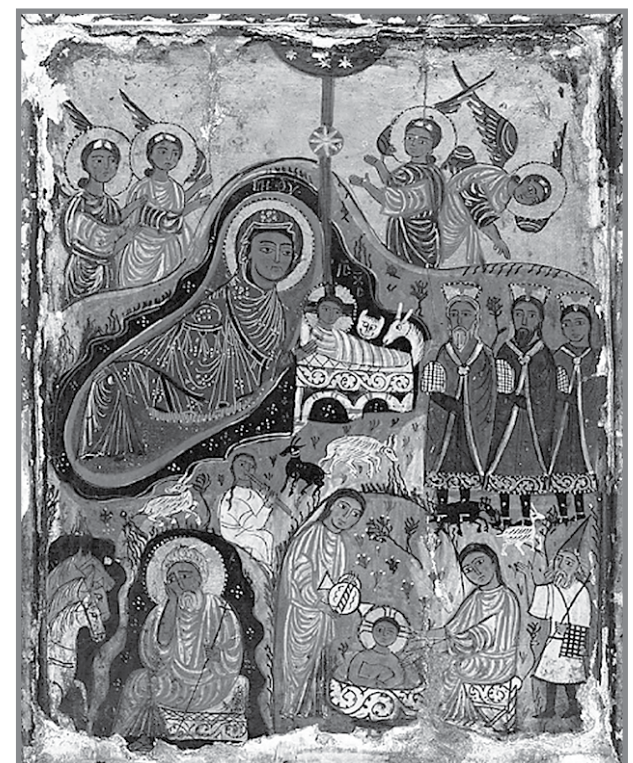
Веселенная веселися

Веселенная веселися
Бог от Девы днесь родися
Во вертепе со быдлаты
Которому кланяти
Царие приходят.

Ливан, миро, злато, дары
Там принесли три Цари
На рожденному Цареву
Всего света Господеви
Отдают умильно.

Пастырие прибегают
Со свирельми покланяют
Позна вси Бога пожденна
Чистыя Девицы.

Там ангели приницают
Слава в вышних глашают
Рожденному Отрочати
Поспешаются кланяти
Во яслех лежащу.

Kristuse sündimine. Etioopia.

Perelaager Kuristes, Hiiumaal. Foto: Adele Tõlpt, 2016.

NOORTELIIDU TEGEMISTEST

Preester Aabraham Tõlpt

Oktoobrikuu viimasel laupäeval kogunesid Tallinna Püha Siimeoni ja Naisprohvet Hanna kirikus Eesti Õigeusu Noorte Liidu liikmed ja väike hulk vaatlejaid üldkoosolekule, et võtta kokku möödunud tegevusaasta ja vaadata koos tulevikku.

Eesti Õigeusu Noorte Liit on kiriku noortetööd koordineeriv ja toetav katusorganisatsioon. Ühing tegutseb Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku metropoliidi õnnistusel, kes määrab ka selle eest vastutava vaimuliku. Uue põhikirja kohaselt, mis võeti vastu 2015. aasta üldkoosolekul, on noorteliidu liikmeiks kogudused. Noorteliidu liikmeks võib astuda iga EAÕK kogudus, kes on esitanud vastavasisulise avalduse liidu juhatusle. Tavapärase liikmemaksu asemel on ühingul liikmeannetus, mille suuruse määrab liikmeks olev kogudus ise. Praegu on liidul kuus liiget: EAÕK Haapsalu Maria Magdaleena kogudus, EAÕK Hiiuamaa Jumalasünnitaja Sünnimise kogudus, EAÕK Tallinna Püha Siimeoni ja Naisprohvet Hanna kogudus, EAÕK Pärnu Issandamuutmise kogudus, EAÕK Kuressaare Püha Nikolai kogudus, EAÕK Piila Peaingel Miikaeli kogudus. Liiduga ühineda kavatseb ka

Vassilopita kirikukeskuses, jaanuar 2016. Foto: Gennadi Baranov.

Perelaager Kuristes, Hiiumaal.

EAÕK Tallinna Issanda Muutmise kogudus. Ootame oma liikmeiks kõiki meie Kiriku kogudusi, kes tegelevad noortega ja ka neid, kes lihtsalt soovivad toetada noortetööd Kirikus.

Noorteliit osaleb liikmena regulaarselt Eesti Kirikute Nõukogu Noorte Nõukogu (EKNNN) ja õigeusukiriku noorteorganisatsioonis SYNDESMOS.

Lühike ülevaade meie möödunud aasta peamistest sündmustest

Aasta algas Vassilopita ehk Vassili koogi

söömisega, kuhu kogunes ligi 50 inimest, kellest üle poole olid lapsed. Esiteks uisutasime Harjumäe uisuplatsil, millele järgnes ühine palve ja sooja hernesupi söömine meie metropoliidi Stefanuse juures. Kirikupea rääkis meile Vassili koogi traditsioonist.

21. mail kogunes 52 palverändurit rännakule püha piiskopmärtter Platoni sünnikohas Kõpu külas Tõstamaa vallas Pärnumaal. 20.–24. juulini toimus Hiiumaal Kuriste Jumalasünnitaja Sünnimise kiriku juures juba traditsiooniliseks kujunenud

Palverännak Poolas.

suvelaager. Koosoldud aja jooksul peeti mitmeid huvitavaid loenguid ja vestluslõõkeõhtuid. Meie kirikupea rääkis Pühast ja Suurest Õigeusu Kirikukogust, mis toimus käesoleval aastal Kreetal. Laagripäeva alustasime hommikupalvusega ja lõpetasime õhtupalvusega pühakojas. Laager võeti kokku püha liturgiaga Kuriste Jumalasünnitaja Sünnimise kirikus.

SYNDESMOS Slovakkias.

20.–26. juulini toimus Slovakkias, Prešovis SYNDESMOSE aastakongress, kus meie Kiriku noorteliitu esindas juhatuse liige Age Ploom. Liidu möödunud aruandeperioodi viimane üritus oli oikumeeniline palverännak Vormsil, mis toimus 12.–14. augustini ning oli korraldatud Eesti Kirikute Nõukogu Noortetöö Nõukogu egiidi alt. Möödunud kirikuaastal oli Eesti Õigeusu Noorte Liidu suurim toetaja Soome Õigeusu Kirik. Toetusi laekus mitmetelt kogudustelt kokku summas 2802 eurot.

Lisaks traditsioonilisele Vassilopitale ja suvelaagritele Hiiumaal on järgmisel aastal plaanis kaks palverännakut, üks püha piiskopmärtter Platoni lapsepõlvveradadel Pootsi-Kõpus Pärnumaal ja teine oikumeeniline palverännak Ruhnu saarel. Üks suuremaid üritusi, mida lähiajal korraldada võtame, on õigeusu festival Orthofest Tartu piiskopkonnas.

Noorteliidu juhatus on viieliikmeline ja sinna kuuluvad Age Ploom, Helen Kuldekepp, Tauri Tõlpt, diakon Ignatius Rand ja preester Aabraham Tõlpt.

HEATEGEVUSLIK KONTSERT

11. detsembril toimus heategevuslik kontsert Jõulumõtisklus Tallinna püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna katedraalkirikus. Esinesid Tõnu Trubetsky (vokaal), Allan Vainola (kitarr), Hedwig Allika (viul), Oksana Sinkova (flööt), Helena Ossipova (kitarr) ja sopran Pille Lill. Kontserdi tulu läheb koguduse laste- ja noorsootööle. Sellest on kujunemas traditsioon, kus korra kvartalis korraldame koostöös muusikute fondiga PLMF kirikus kontserdi. Aitäh kõigile muusikutele ja organiseerijatele!

Foto: Gennadi Baranov